

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ &
ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ:

**ΜΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΓΑΚ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΓΑΚ
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ, ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ & ΕΚΔΟΣΕΙΣ**

Ονοματεπώνυμο: Καλδής Δημήτριος

ΑΜ: Β2020010

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρακάκης Εμμανουήλ
Κέρκυρα, 2024

Ευχαριστίες

Στο πλαίσιο της παρούσας πτυχιακής εργασίας, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον καθηγητή μου κ. Δρακάκη Εμμανουήλ, ο οποίος υπήρξε καθοδηγητής και πολύτιμος υποστηρικτής σε αυτή τη διαδικασία. Οι συμβουλές και οι κατευθύνσεις του υπήρξαν καθοριστικές για την ολοκλήρωση της πτυχιακής μου, προσφέροντάς μου όχι μόνο ακαδημαϊκή γνώση αλλά και ενθάρρυνση σε κάθε στάδιο της έρευνάς μου.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την διευθύντρια των Γενικών Αρχείων του Κράτους, υποκαταστήματος Μεσσηνίας, κα Μηλίτση, καθώς και το υπόλοιπο προσωπικό της υπηρεσίας. Η υποδοχή τους και η διάθεσή τους να μοιραστούν γνώσεις και εμπειρίες σχετικά με τη λειτουργία της αρχειακής υπηρεσίας υπήρξαν ανεκτίμητες. Οι λεπτομέρειες που μας προσέφεραν σχετικά με την ιστορία, τις διαδικασίες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στην καθημερινή τους εργασία συνέβαλαν καθοριστικά στην κατανόηση του αντικειμένου της πτυχιακής.

Χωρίς την ενεργό συμμετοχή και τη βοήθειά τους, η ολοκλήρωση της παρούσας πτυχιακής θα ήταν αδύνατη. Η συνεργασία και η υποστήριξή τους με ενέπνευσαν και μου έδωσαν κίνητρο να εμβαθύνω περισσότερο στο θέμα και να προσεγγίσω την έρευνά μου με αφοσίωση και ενδιαφέρον. Στους ανθρώπους αυτούς οφείλω πολλές από τις γνώσεις και τις εμπειρίες που αποκόμισα κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, και τους ευχαριστώ θερμά για την προθυμία και την καλοσύνη τους.

Λέξεις – κλειδιά:

ΓΑΚ, Αρχαιοστάσια, Αρχεία, Συλλογές, Εξωστρέφεια

Πίνακας Περιεχομένων:

Περίληψη.....	3
Abstract.....	4
Κεφάλαιο 1.....	5
1.1 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ	5
1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	6
Κεφάλαιο 2.....	7
2.1 Ιστορικό πλαίσιο των ΓΑΚ.....	7
2.2 Ίδρυση των ΓΑΚ.....	7
2.3 Διοικητικά Αρχεία.....	8
2.4 Δημοτικά Αρχεία.....	10
2.5 Δικαστικά Αρχεία.....	11
2.6 Συμβολαιογραφικά Αρχεία.....	12
2.7 Εκκλησιαστικά Αρχεία.....	13
2.8 Εκπαιδευτικά Αρχεία.....	15
2.9 Αρχεία Επιχειρήσεων.....	17
2.10 Αρχεία Ιδιωτών.....	21
2.11 Συλλογές Τύπου.....	23
2.12 Φωτογραφικό Υλικό.....	23
2.13 Οπτικοακουστικές Συλλογές.....	25
Κεφάλαιο 3.....	27
3.1 Εκδηλώσεις και Εκδόσεις.....	27
Κεφάλαιο 4.....	36
4.1 Έρευνα απευθείας από τα ΓΑΚ	36
Κεφάλαιο 5.....	44
5.1 Επίλογος.....	44
5.2 Συμπεράσματα.....	44
Βιβλιογραφία.....	46

Περίληψη

Βασικό θέμα της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η μελέτη του υποκαταστήματος των Γενικών Αρχείων του Κράτους στην περιοχή της Μεσσηνίας. Η εργασία αυτή εξετάζει την υπηρεσία από δύο βασικές οπτικές γωνίες: την θεωρητική και την πρακτική.

Από τη θεωρητική σκοπιά, η εργασία θα επικεντρωθεί στη διαδικασία αναζήτησης πληροφοριών που σχετίζονται με τα αρχεία και τη λειτουργία του υποκαταστήματος. Θα αναλυθούν οι διάφορες μέθοδοι και τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την ανακάλυψη και οργάνωση των αρχειακών δεδομένων, καθώς και η σημασία της διαφύλαξης και διάθεσής τους στο κοινό.

Από την άλλη πλευρά, η πρακτική πλευρά της εργασίας περιλαμβάνει την επίσκεψη στο συγκεκριμένο υποκατάστημα και την παρουσίαση των λειτουργιών της αρχειακής υπηρεσίας. Αυτή η εμπειρία θα επιτρέψει την άμεση παρατήρηση και κατανόηση της καθημερινής λειτουργίας της υπηρεσίας, των πόρων που διαθέτει, καθώς και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει στην αρχειοθέτηση και τη διαχείριση των αρχείων.

ABSTRACT

The main topic of this thesis is the study of the branch of the General Archives of the State in the region of Messinia. This work examines the service from two main perspectives: the theoretical and the practical.

From the theoretical perspective, the thesis will focus on the process of searching for information related to the archives and the functioning of the branch. Various methods and techniques used for discovering and organizing archival data will be analyzed, along with the significance of preserving and making these records accessible to the public.

On the other hand, the practical aspect of the thesis includes a visit to the specific branch and a presentation of the functions of the archival service. This experience will allow for direct observation and understanding of the daily operations of the service, the resources it possesses, and the challenges it faces in archiving and managing the records.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:

1.1 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η εκτενής παρουσίαση μιας αρχειακής υπηρεσίας, με έμφαση στη λειτουργία και τις διαδικασίες που ακολουθούνται για την εκτέλεση των καθημερινών εργασιών. Η υπηρεσία που επιλέχθηκε για την ανάλυση αυτή είναι αυτή των Γενικών Αρχείων του Κράτους στην περιοχή της Μεσσηνίας, η οποία έχει σημαντική ιστορική και πολιτιστική αξία. Η πτυχιακή εργασία αποσκοπεί στην παρουσίαση της συγκεκριμένης αρχειακής υπηρεσίας σε δύο βασικά επίπεδα: το θεωρητικό και το ερευνητικό. Από τη θεωρητική πλευρά, θα εξεταστούν οι αρχές και οι αξίες που διέπουν τη λειτουργία των αρχειακών υπηρεσιών, όπως η διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, η πρόσβαση στο δημόσιο αρχείο και η σημασία της οργάνωσης των αρχειακών δεδομένων.

Από την ερευνητική σκοπιά, θα αναλυθούν οι διαδικασίες που ακολουθούνται για τη διαχείριση των αρχείων, συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων καταγραφής, αρχειοθέτησης και ψηφιοποίησης των δεδομένων. Επιπλέον, θα παρουσιαστούν οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η υπηρεσία στην καθημερινότητά της, καθώς και οι στρατηγικές που εφαρμόζονται για την αποτελεσματική διαχείριση των πόρων της.

Μέσω αυτής της πολυδιάστατης προσέγγισης, η εργασία στοχεύει να προσφέρει μια ολοκληρωμένη εικόνα της λειτουργίας της αρχειακής υπηρεσίας στη Μεσσηνία, αναδεικνύοντας τη σημασία της για την κοινωνία και την πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής.

1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μεθοδολογία που υιοθετήθηκε για την παρουσίαση της υπηρεσίας περιλαμβάνει δύο βασικά σκέλη: το θεωρητικό και το ερευνητικό. Στο θεωρητικό κομμάτι, πραγματοποιήθηκε μια εκτενής έρευνα χρησιμοποιώντας έγκυρες πηγές, με κύρια

πηγή την επίσημη ιστοσελίδα των Γενικών Αρχείων του Κράτους στην περιοχή της Μεσσηνίας. Μέσω αυτής της διαδικασίας, συλλέχθηκαν πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία της υπηρεσίας, τις αρχές που διέπουν την αρχειοθέτηση και τη διαχείριση των αρχείων, καθώς και τις διαδικασίες που ακολουθούνται για την εξυπηρέτηση του κοινού.

Στη συνέχεια, το ερευνητικό κομμάτι επικεντρώθηκε σε άμεσες επαφές με την αρμόδια υπεύθυνη των ΓΑΚ. Η αρχική επικοινωνία είχε ως στόχο να ενημερωθεί για τον σκοπό και τους στόχους της πτυχιακής εργασίας, καθώς και να προγραμματιστεί μια συνάντηση στο χώρο της υπηρεσίας. Αυτή η συνάντηση αποτέλεσε το δεύτερο στάδιο της μεθοδολογίας και περιλάμβανε μια αναλυτική συζήτηση για την ιστορία των ΓΑΚ, τον τρόπο λειτουργίας τους και τις διαδικασίες που ακολουθούνται για την εκτέλεση των καθημερινών εργασιών.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησης, υπήρξε η δυνατότητα να εξεταστούν από κοντά οι χώροι εργασίας, οι πόροι που χρησιμοποιούνται και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει το προσωπικό. Μέσα από αυτές τις εμπειρίες, προέκυψαν πολύτιμα συμπεράσματα σχετικά με την οργάνωση και τη διαχείριση των αρχείων, τα οποία θα συμβάλουν σημαντικά στην ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας. Αυτή η συνδυαστική προσέγγιση επιτρέπει μια εις βάθος κατανόηση της λειτουργίας της αρχειακής υπηρεσίας και προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες για την αποτίμηση της σημασίας της στην τοπική κοινωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

2.1 Ιστορικό πλαίσιο των ΓΑΚ

Η λειτουργία των ΓΑΚ Μεσσηνίας ξεκινά κατά το 1991. Από το 1992 μέχρι και το πρόσφατο 2016 αλλάζουν αρκετές φορές στέγη μέχρι να βρεθούν στην τελική-σημερινή-τους διεύθυνση. Από τις αρχές του 2017 στεγάζονται σε κτήριο, το οποίο

παραχώρησε ο Δήμος Καλαμάτας για αυτό το σκοπό (ΓΑΚ Μεσσηνίας, χ.χ.). Ο βασικός σκοπός της περιφερειακής αυτής υπηρεσίας συνάδει με τον σκοπό των Γενικών Αρχείων του Κράτους, όπως αυτός ορίζεται από το νόμο. Βασικός σκοπός λοιπόν τον ΓΑΚ Μεσσηνίας είναι α) η παρακολούθηση, συγκέντρωση, διατήρηση και προβολή του υλικού που σχετίζεται με την ευρύτερη ιστορία της Μεσσηνίας, β) η επισήμανση και η απογραφή αρχείων ενδιαφέροντος, στα οποία θα ήθελε να προβεί σε μελλοντική πρόσκτηση, γ) η συνεργασία με άλλους φορείς ώστε αρχειακό υλικό να διασωθεί δ) η γενικότερη προβολή του υλικού που διαθέτει μέσω δράσεων εξωστρέφειας (εκδόσεις ή/και εκπαιδευτικά προγράμματα) ε) η πρόσκτηση υλικού (μέσω αγοράς, δωρεάς κ.ά.) από οργανισμούς ή φυσικά πρόσωπα που βρίσκονται εκτός των ελληνικών συνόρων (ΓΑΚ Μεσσηνίας, χ.χ.).

2.2 Ίδρυση των ΓΑΚ

Από την ίδρυση της, η υπηρεσία των Γενικών Αρχείων του Κράτους στη Μεσσηνία έχει αναλάβει τη σημαντική αποστολή της συγκέντρωσης και διατήρησης μιας ευρείας ποικιλίας υλικού, το οποίο περιλαμβάνει τόσο αρχειακό υλικό όσο και συλλογές. Αυτά τα δεδομένα αφορούν την πλούσια ιστορία της περιοχής και συμβάλλουν στην κατανόηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Μεσσηνίας.

Το υλικό που φυλάσσεται στα αρχειοστάσια των ΓΑΚ Μεσσηνίας ξεκινά από το 1692 και εκτείνεται μέχρι το 2014, παρέχοντας έτσι μια πολύχρονη χρονική περιγραφή των γεγονότων και των εξελίξεων που έχουν διαμορφώσει την περιοχή. Αυτό το εύρος χρονικών δεδομένων ενσωματώνει σημαντικά έγγραφα, όπως διοικητικά αρχεία, ιστορικές επιστολές, φωτογραφίες, χάρτες και άλλες πηγές που φωτίζουν διάφορες πτυχές της τοπικής ιστορίας.

Στη συνέχεια, θα ακολουθήσει μια λεπτομερής παρουσίαση των αρχείων και των συλλογών που φυλάσσονται στην υπηρεσία. Αυτή η παρουσίαση θα περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις κύριες κατηγορίες αρχείων, όπως είναι τα δημόσια έγγραφα, τα αρχεία των τοπικών αρχών, καθώς και προσωπικά αρχεία ατόμων που έχουν συνεισφέρει στην ιστορία της Μεσσηνίας. Παράλληλα, θα αναφερθούν και οι συλλογές που αφορούν συγκεκριμένα θέματα, όπως η πολιτική ιστορία, η κοινωνική ζωή, η οικονομία και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις της περιοχής.

Η ανάλυση αυτού του υλικού δεν θα περιοριστεί μόνο στην καταγραφή και ταξινόμηση, αλλά θα εστιάσει επίσης στη σημασία του για την ερευνητική κοινότητα και το ευρύ κοινό. Με τον τρόπο αυτό, οι ΓΑΚ Μεσσηνίας αποδεικνύονται ως ένα αναπόσπαστο κομμάτι της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς, προσφέροντας πολύτιμες πηγές για μελλοντικές έρευνες και μελέτες.

2.3 Διοικητικά Αρχεία:

Αρχικά στα ΓΑΚ Μεσσηνίας μπορούν να αναφερθούν τα **διοικητικά αρχεία** σε αυτά περιλαμβάνονται α) τα αρχεία του Λιμενικού Σταθμού Κορώνης όπου μπορούν να βρεθούν οικονομικά στοιχεία, πληροφορίες για διαγωνισμούς και υποτροφίες, άδειες προσωπικού και στοιχεία για επιθεωρήσεις πλοίων, δελτία επαγγελματικών σκαφών, δελτία που σχετίζονται με την αλιεία, δελτία σχετικά με τον απόπλου, τον διάπλου και τον κατάπλου πλοίων. Οι ακραίες χρονολογίες του συγκεκριμένου αρχείου ξεκινούν από το 1998 και φτάνουν μέχρι το 2007. Το αρχείο του Λιμενικού Σταθμού Μάραθου που αφορούν τις χρονολογίες από το 1931 ως το 1969. Στο αρχείο αυτό υπάρχουν πρωτόκολλα αλληλογραφίας καθώς και βιβλία απόπλου και κατάπλου. Αρχείο του Λιμεναρχείου Καλαμάτας στο οποίο περιλαμβάνονται τεκμήρια σχετικά με οικονομικά στοιχεία και διαγωνισμούς, άδειες, απουσιολόγια και πειθαρχικές κυρώσεις σε σχέση με το προσωπικό που εργαζόταν στον τομέα της ναυτιλίας, δελτία που αφορούν την παρακολούθηση της θερμοκρασίας, καθώς και εκθέσεις που αφορούν την κατάσταση πλοίων μετά από επιθεώρηση τους. Εν συνεχεία ακολουθούν τα αρχεία της Κτηνιατρικής Διεύθυνσης Μεσσηνίας. Σε αυτά περιλαμβάνονται τεκμήρια που αφορούν κτηνιατρικές επιτροπές στην Μεσσηνία, προγράμματα κτηνιατρικής εκπαίδευσης, υγειονομικές έρευνες καθώς και δελτία που αφορούν αστυκτηνιατρικές επιθεωρήσεις. Οι χρονολογίες που καλύπτει αυτό το αρχείο εκτείνονται από το 1980 έως και το 1994. Ακολουθεί το αρχείο της Διεύθυνσης Γεωργίας και Κτηνοτροφίας Καλαμάτας, το οποίο καλύπτει την περίοδο είκοσι επτά ετών μεταξύ του 1969 και του 1996. Σε αυτό μπορεί να εντοπιστεί υλικό που αφορά γεωργικά και κτηνοτροφικά προγράμματα, ελέγχους και σχετικά σεμινάρια επιμόρφωσης, εκτιμήσεις από προκλήσεις ζημιών καθώς και τρόποι αντιμετώπισης του δάκου (δακοκτονία),

εκθέσεις που αφορούν αξιολογήσεις, το Αρχείο του Τμήματος Προγραμματισμού και Μελετών καθώς και το αρχείο του Γραφείου Γεωργικής Ανάπτυξης της περιοχής του Μελιγαλά, τέλος σε αυτό το αρχείο περιλαμβάνετε και το αρχείο της Επιτροπής Κατασκηνώσεων. Επόμενο στη σειρά είναι το αρχείο της Στατιστικής Υπηρεσίας το οποίο παρέχει πληροφορίες για το ευρύτερο πληθυσμό της Μεσσηνίας, αλλά και ειδικότερα στοιχεία όπως τροχαία. Το χρονικό διάστημα που αφορούν τα στοιχεία αυτά εκτείνεται μεταξύ το 1971 και του 1990. Ακολουθούν τα αρχεία του Ταμείου Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδος (ΤΕΒΕ) Κυπαρισσίας και Καλαμάτας τα οποία αφορούν τις χρονολογίες 1986-1990 και 1971-1997 αντίστοιχα. Σε αυτά μπορεί να εντοπιστεί υλικό που αφορά παρουσιολόγια εργαζομένων, στοιχεία σχετικά με τη νοσηλεία εργαζομένων, πιστοποιητικά επαγγελματικής απασχόλησης καθώς και βεβαιώσεις. Επόμενο είναι το αρχείο της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας του Νομού Καλαμάτας στο οποίο περιλαμβάνονται δυο επιμέρους αρχεία (υποαρχεία) τα οποία αφορούν το πρώτο πιστοποιητικά απορίας, αποφάσεις διακοπής επιδομάτων σε ότι αφορά ορφανά άτομα. Το δεύτερο υποαρχείο αφορά το ζήτημα της κοινωνικής πρόνοιας σχετικά με τους μικρασιάτες πρόσφυγες. Οι ημερομηνίες και των δύο αυτών υποαρχείων αφορούν τις χρονολογίες από το 1926 ως και το 1997.

Μεγάλο τμήμα του διοικητικού αρχείου αφορούν τα αρχεία κατά τόπους Ταχυδρομικών Γραφείων. Αναλυτικότερα, συναντάμε το αρχείο του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου Καλαμάτας (1988-2002), το αρχείο του Ταχυδρομικού Γραφείου Μεθώνης(1983-2004), Πύλου (1986-1996), Γαργαλιάνων (1987-1990), Πλάτσας (1984-1987), Άριος (1984-1987), Καρδαμύλης (1991-1993), Οιχαλίας (1988), Αλαγονίας (1986-1990), Μεσσήνης (1989-1990), Κάμπου(1989-1993), τέλος το αρχείο του Κεντρικού Ταχυδρομείου Καλαμάτας (ΕΛΤΑ) (1970-1993)¹. Στα αρχεία αυτά συναντάμε τεκμήρια που αφορούν την κατάσταση καταθέσεων, πληρωμένες επιταγές προς τον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης (ΟΓΑ) και το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), ημερολόγια και βιβλία τα οποία είχαν να κάνουν με την έκδοση ταχυδρομικών επιταγών, δοσοληψιών, προσωπικού αλλά και βιβλία στατιστικών.

1 Οι ημερομηνίες των παραρτήσεων αφορούν τις ακραίες ημερομηνίες κάθε αρχείου.

Το επόμενο αρχείο αφορά το Τελωνείο Καλαμάτας και ειδικότερα το Τμήμα Εφορίας Καπνού. Από αυτό αντλούμε πληροφορίες που έχουν κυρίως να κάνουν με την εισαγωγή φύλλων καπνού, την κοπή καπνού καθώς και την εξαγωγή τσιγάρων. Επόμενο είναι το αρχείο της Κτηματικής Υπηρεσίας της Καλαμάτας στο οποίο περιλαμβάνονται τεκμήρια σχετικά με την ανέλκυση λειψάνων μελών του Τουρκοαιγυπτιακού στόλου στο Ναυαρίνο. Οι χρονολογίες του αρχείου αυτού είναι μεταξύ του 1923 έως του 1939. Επόμενο στην σειρά είναι το αρχείο του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) Καλαμάτας και τα τεκμήρια του αφορούν κυρίως αποφάσεις εγκριτικές και μη σχετικά με την περίθαλψη. Οι χρονολογίες του αρχείου αυτού ξεκινούν από το 1978 και φτάνουν μέχρι το 1989. Ένα τελευταίο αρχείο το οποίο πρέπει να αναφερθεί είναι αυτό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης της Μεσσηνίας, το οποίο χωρίζετε σε τρία επιμέρους υποαρχεία. Το πρώτο υποαρχείο αφορά τη Νομαρχιακή Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων Μεσσηνίας κυρίως σε ότι αφορά Πολεμικές Επανορθώσεις, το δεύτερο υπό αρχείο αφορά τη Νομαρχιακή Επιτροπή σχετικά με τον Προγραμματισμό και τις Υποδομές στη Μεσσηνία και το τρίτο υποαρχείο αφορά το Νομαρχιακό Συμβούλιο Μεσσηνίας κυρίως σε ότι αφορά τα πρακτικά (ΓΑΚ Μεσσηνίας, χ.χ).

2.4 Δημοτικά Αρχεία:

Επόμενο αρχειακό σύνολο είναι τα **δημοτικά αρχεία**. Σε αυτά περιλαμβάνονται αρχεία δήμων και κοινοτήτων της Μεσσηνίας. Αναλυτικότερα, όσον αφορά τα αρχεία δήμων αυτά είναι το αρχείο του Δήμου Μεσσήνης (1919-1926), το αρχείο του Δήμου Κυπαρισσίας (1922-1923), το αρχείο του Δήμου Καλαμάτας (1906-2010). Στα τρία αυτά αρχεία περιλαμβάνονται τεκμήρια που αφορούν δημοτολόγια αλλά και δημοτολόγια προσφύγων, πρακτικά συνεδριάσεων, φωτογραφικό υλικό καθώς και ληξιαρχικές πράξεις. Τα αρχεία που αφορούν κοινότητες είναι περισσότερα και θα παρατεθούν ενδεικτικά ορισμένα από αυτά. Το αρχείο της κοινότητας Ασπροχώματος, στο οποίο περιλαμβάνονται τεκμήρια σχετικά με το μητρώο αρρένων καθώς και το δημοτολόγιο. Τα τεκμήρια αυτά αφορούν την περίοδο μεταξύ του 1921 και του 1995. Επόμενο είναι το αρχείο της Κοινότητας Αντικαλάμου το οποίο εκτείνεται μεταξύ της περιόδου 1941-1997. Στο αρχείο αυτό

περιλαμβάνεται πρωτόκολλα σχετικά με την αλληλογραφία του ληξιαρχείου καθώς και πρωτόκολλα αλληλογραφίας, βιβλία παραπόνων τα οποία κρατούνταν σε διπλότυπα καθώς και βιβλίο εκτελούμενων έργων. Τέλος θα αναφερθεί το αρχείο της κοινότητας Βέργας (πρώην Σελίτσας), οι ημερομηνίες του οποίου εκτείνονται μεταξύ του 1946 και του 2005. (ΓΑΚ Μεσσηνίας, χ.χ).

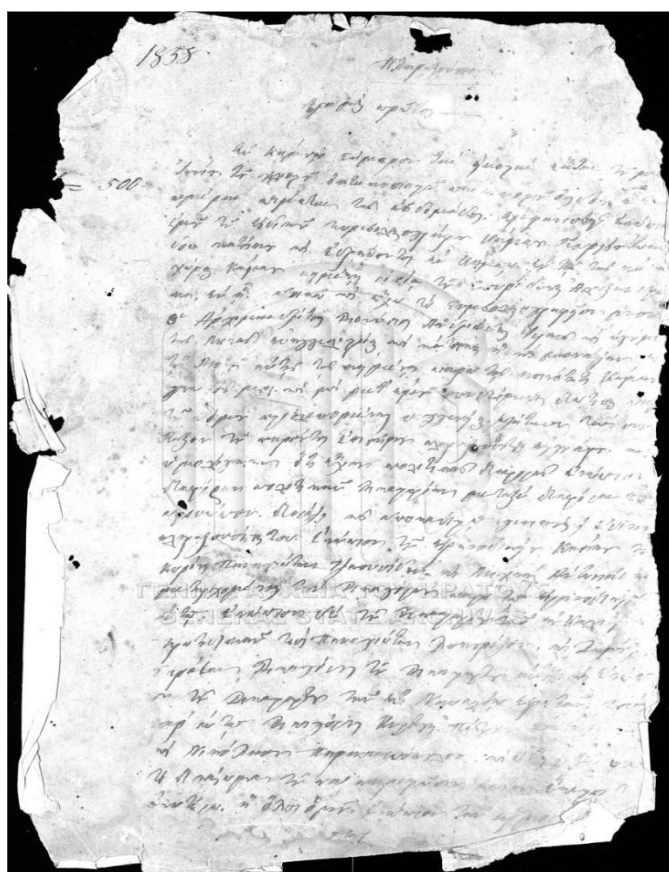
2.5 Δικαστικά Αρχεία:

Επόμενα στη λίστα έρχονται τα **δικαστικά αρχεία**. Σε αυτά περιλαμβάνονται τα αρχεία φυλακών. Όπως το αρχείο των Φυλακών Καλαμάτας (1931-1968), των Φυλακών Πύλου (1898-1948) καθώς και των Φυλακών Ιθάκης (1894-1912). Τα τεκμήρια που περιλαμβάνονται σε αυτά τα αρχεία παρουσιάζουν μια ποικιλομορφία, παραδείγματος χάριν, βιβλία καταδίκων και υποδίκων, βιβλία Ιταλών κρατουμένων, τεκμήρια σχετικά με τη μισθοδοσία των εργαζομένων στις φυλακές, φάκελοι και βιβλία αλληλογραφίας. Τμήμα του αρχείου αυτού αποτελούν τα αρχεία των Ειρηνοδικείων, όπως το Ειρηνοδικείο Καλαμάτας (1902-1958), Πύλου (1841-1951), Μεθώνης (1863-1968) και Πεταλιδίου (1943). Το υλικό που μπορεί να εντοπιστεί στα αρχεία των Ειρηνοδικείων είναι πολιτικές εκθέσεις και αποφάσεις, ευρετήρια πολιτικών εκθέσεων και αποφάσεων, αγωγές ποινικές αποφάσεις και πρακτικά καθώς και βιβλία σχετικά με τη μισθοδοσία των εργαζόμενων στα Ειρηνοδικεία. Επόμενα στη λίστα είναι τα Πταισματοδικεία, όπως αυτό της Θουρίας, στην περίπτωση αυτή το υλικό αφορά τις ημερομηνίες από το 1856 μέχρι το 1860 και το 1931 και της Καρδαμύλης (1951-1971). Το υλικό των αρχείων αυτών αφορά τη μισθοδοσία του προσωπικού, βιβλία εφέσεων και ανακοπών εφέσεων, δικογραφίες καθώς ευρετήρια που περιλαμβάνουν ποινικές αποφάσεις. Τέλος έρχονται τα αρχεία των Μονομελών Πλημμελειοδικείων, με υλικό όπως βιβλία εφέσεων, απογραφών καθώς και υποθέσεων που έχουν αναβληθεί.

2.6 Συμβολαιογραφικά Αρχεία:

Τα δικαστικά αρχεία ακολουθούν τα **συμβολαιογραφικά αρχεία** στα οποία περιλαμβάνονται και τα αρχεία των υποθηκοφυλακείων. Στα αρχεία αυτά εντοπίζονται κυρίως λυτά έγγραφα καθώς και τα αρχεία ορισμένων

συμβολαιογραφείων είναι διαθέσιμα σε ψηφιακή μορφή. Τα έγγραφα που μπορούμε να εντοπίσουμε αρχικά στα συμβολαιογραφικά αρχεία είναι κατά κύριο λόγο συμβολαιογραφικές πράξεις, καθώς και βιβλία απογραφών και ευρετηρίων και τέλος δικογραφίες. Όσον αφορά τα αρχεία των υποθηκοφυλακείων σε αυτά εντοπίζονται τεκμήρια με τη μορφή βιβλίων, τα οποία μπορεί να είναι βιβλία εκθέσεων κατασχέσεων, βιβλία υποθηκών καθώς και εκθέσεων υποθηκών και τέλος ευρετήρια οφειλετών και πιστωτών. Στη συνέχεια δίνονται ενδεικτικά τα ονόματα ορισμένων αρχείων που περιλαμβάνονται σε αυτή την κατηγορία καθώς και οι ακραίες χρονολογίες τους. Όσον αφορά τα συμβολαιογραφεία: α) Αρχείο

Εικόνα 1. Συμβολαιογραφική Πράξη από το Συμβολαιογραφείο

Αβίας Ιωαννίδη Γεωργίου 26/06/1858

Συμβολαιογράφου Καλαμάτας, Ζαφειράκου Ηλία (1923-1945), β) Αρχείο Συμβολαιογράφου Εράνης, Κτενά Γεωργίου (1910-1929) και τέλος γ) αρχείο Συμβολαιογράφου Πύλου, Κυπαρίσση Νικολάου (1901-1912). Αρχεία

Υποθηκοφυλακείων: Αρχείο Υποθηκοφυλακείου Πεταλιδίου (1900-1952), Αρχείο Υποθηκοφυλακείου Εράνης (1836-1976).

2.7 Εκκλησιαστικά Αρχεία:

Εν συνεχεία, ακολουθούν τα **εκκλησιαστικά αρχεία**, στα οποία συναντώνται αρχεία Ιερών Ναών με ακραίες χρονολογίες από το 1833 έως και το πιο πρόσφατο 2007, το αρχείο της Ιεράς Μητρόπολης Μεσσηνίας (1982-1905) καθώς και το αρχείο της Ιεράς Μονής Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης Καλαμάτας (1829-1853). Το αρχειακό υλικό που συναντάται σε αυτή την κατηγορία είναι σε ένα βαθμό κοινό για όλα τα αρχεία. Το υλικό αυτό αφορά βιβλία γεννήσεων, βαπτίσεων, γάμων και κηδειών, καθώς και σε ορισμένες περιπτώσεις βιβλία εσόδων- εξόδων. Τέλος αυτό που πρέπει να αναφερθεί για τη συγκεκριμένη κατηγορία είναι πως μέρος του υλικού που αφορά τους Ιερούς Ναούς είναι διαθέσιμα μέσω του Αρχαιομνήμονα σε ψηφιακά αντίγραφα.

Μια άλλη κατηγορία αρχειακού υλικού που συναντάται είναι τα **εκπαιδευτικά αρχεία** και σε αυτά εντοπίζεται και ο μεγαλύτερος όγκος υλικού.

Σε αυτή την κατηγορία συναντάται αρχειακό υλικό διαφορών εκπαιδευτικών βαθμίδων, ακόμα και τύπων σχολείων που τα τελευταία χρόνια έχουν καταργηθεί καθώς και Γραφείων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Αναλυτικότερα, με βάση τα παραπάνω μπορούν να δοθούν τα εξής παραδείγματα: Αρχείο Νηπιαγωγείου Κρεμμυδίων (1981-2008), Αρχείο Δημοτικού Σχολείου Άνω Ψαρίου (1908-1933), Αρχείο Δημοτικού Σχολείου Στούπας (1921-1997), Αρχείο Δημοτικού Σχολείου Αρρένων-Δημοτικού Σχολείου Θηλέων-Δημοτικού Σχολείου Μικτού Διαβολιτσίου (1905-1985), Αρχείο Δημοτικού Σχολείου Θηλέων-3ου Δημοτικού Σχολείου Μεσσήνης (1895-1971), Αρχείο Νυχτερινού Δημοτικού Σχολείου Μάνεσι (1957-1958), Αρχείο Ημιγυμνασίου Καρδαμύλης (1937-1940), Αρχείο Ημιγυμνασίου Ανδρούσας (1929-1939), Αρχείο 3ου Γυμνασίου Καλαμάτας (1993-1997), Αρχείο Λυκείου Πεταλιδίου (1890-1964), Αρχείο Αστικού Σχολείου Αρτεμισίας (1939-1946), Αρχείο της Αστικής Σχολής Θηλέων Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας Καλαμάτας (1916-1923), Αρχείο Αθλητικού Γυμνασίου Καλαμάτας (1996-1997), Αρχείο Γ Γραφείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Μεσσηνίας (με έδρα την Πύλο) (1937-1986), Αρχείο Β Γραφείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Μεσσηνίας (με έδρα τη Μεσσήνη) (1975-1976). Εν συνεχεία, παρατίθεται υλικό που είναι διαθέσιμο στα αρχεία αυτά: Μητρώα δασκάλων, μητρώα αναπληρωτών δασκάλων, βιβλία εκθέσεων νηπιαγωγών και δασκάλων, βιβλία αδειών δασκάλων, μαθητολόγια, έλεγχοι προόδου, βιβλία με πιστοποιητικά σπουδής, εποπτικό υλικό, μητρώα μαθητών, πρωτοκολλά αλληλογραφίας, τίτλοι σπουδών, βιβλία προόδου μαθητών, βιβλία πρακτικών, ημερολόγια σχολικής ζωής, απολυτήρια, βιβλίο πράξεων επιτροπών γονέων και κηδεμόνων, βιβλία ταμείου σχολικής εφορείας, μισθολόγια, βιβλία επανεξετάσεων, φάκελοι με δικαιολογητικά εγγραφών, βιβλία υλικών, βιβλία παιδαγωγικών συνεδριάσεων, φωτογραφίες αποκόμματα εφημερίδων, βιβλία εσόδων-εξόδων, γραπτά μαθητών, βιβλία εμβολίων, βιβλία μαθητικών συσσιτίων, απουσιολόγια, βιβλία του σχολικού γιατρού, βιβλία υγιεινής κατάστασης μαθητών.

ΤΟΥ ΕΣ. ΚΥΡΙΑΚΑΝΩΝ-ΟΙΚΟΔΟΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ
 1904-1905

ΜΑΘΗΤΟ

ΛΟΓΙΟΝ

ΣΕΛΙΔΑ 2
 ΕΣΟΔΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1904-1905

Α/Α	Όνομα μαθητή	Επώνυμο και όνομα πατρὸς καὶ μητρός	Ἡμερῶν	Τ Ο Υ Χ Ο Σ				Χρόνος ἐγγραφῆς			ΤΙΤΛΟΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ				Βαθμὸς ἀποτέλεστος πτυχίου ἐκ αὐτοῦ τοῦ μαθητῆ				Σημειώσεις	
				Κατηγορία	Επίσημος	Διπλωματὶς ὡς ἡ ἀριθμὸς τῆς ἐγγραφῆς	Ἡμερῶν	Παραγραφῆς	Μην.	Ἡμερῶν	Πατρὸς	Μητρὸς	Πατρὸς	Μητρὸς	Τετάρτη ἀφ' ἧς ἀρ. ἀφ' ἧς ἀφ' ἧς ἀφ' ἧς	Α' Β' Γ' Δ'	Ε' ΣΤ' Ζ' Η' Θ' Ι'	Παραγραφῆς		
32	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	9			Κωνσταντῖνος														
33	Σωκράτης	Μανώλης	9																	
34	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	9																	
35	Σωκράτης	Κωνσταντῖνος	9																	
36	Σωκράτης	Κωνσταντῖνος	9																	
37	Σωκράτης	Κωνσταντῖνος	9																	
38	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
39	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
40	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
41	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
42	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
43	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
44	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
45	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
46	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
47	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
48	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
49	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
50	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
51	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
52	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
53	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
54	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
55	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
56	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
57	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
58	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
59	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
60	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
61	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	
62	Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος	10																	

ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
 GENERAL STATE ARCHIVES

Νο. 1000/1904

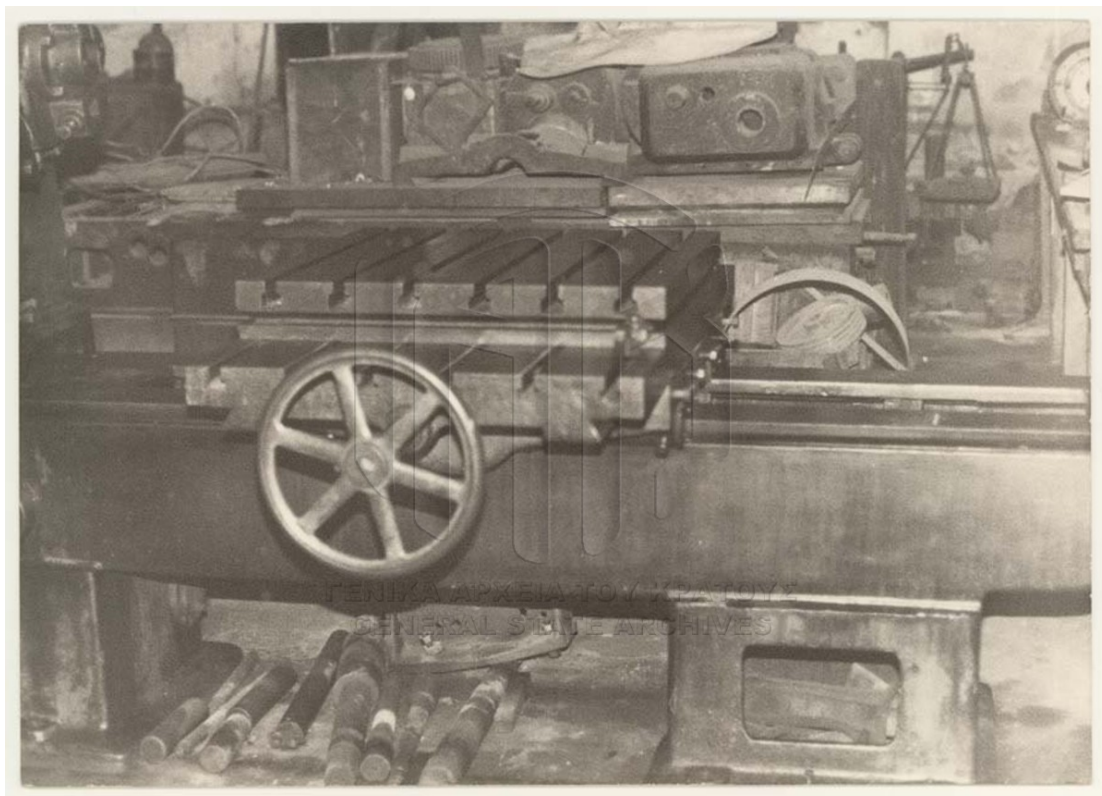
Νο. 1000/1904

Εικόνα 4. Μαθητολόγιο του δημοτικού σχολείου Θηλέων-2ου Δημοτικού Σχολείου (Μικτού Κυπαρισσίας), 1904-1913

Χρυσού (1943-1987) κ.ά.. Το υλικό που συναντάται σε αυτά τα αρχεία παρουσιάζει ποικιλομορφία ενώ μέρος αυτού είναι διαθέσιμο και σε ψηφιακή μορφή. Αναλυτικότερα, όσον αφορά το υλικό εντοπίζονται τοπογραφικά και αρχιτεκτονικά σχέδια, φωτογραφικό υλικό, βιβλία και λυτά έγγραφα σε σχέση με οικονομικά ζητήματα, αφίσες, βιβλία αποφάσεων των διοικητικών συμβουλίων καθώς και βιβλία πρακτικών, βιβλία κερδών και ζημιών, βιβλία συνεταίρων, αλληλογραφία και τέλος ετικέτες προϊόντων

Εικόνα 6. Ετικέτα από το αρχείο Οινοπνευματοποιίας-Ποτοποιίας Διονυσίου Κ. Σακελάρη, 1934, 1939.

Εικόνα 7. Φωτογραφία από το αρχείο του μηχανουργείου του Βασιλείου Πετεινάρη, 1920-1978

1900

Αθαν. Ανδριόπουλος Αγιοταμιών

Δούρα Μαδρί

377

1900 12

Εν μεταφοράς Δγ. 339	ρ. 2,40 ρ. 89,20 ρ.	456,60
150 γρα. βιολιόβιου υφαντικού	"	4,80
50 " βιολιόβιου	υγ. αμ. 80 "	3,50
150 " Καμ. βιολιόβιου	"	9,75
4 x 25 " Λιόβιου βιολιόβιου	"	9,60
250 " Νάφου θιμνός	"	30
300 " Οξυ. υφαντικού. τιμ. 9. 35	"	90
50 " " γαλακτικού	" 20 "	1,25
150 " Λαγός	"	3,75
2 x 25 " Βιολιόβιου	"	1,30
25 " Οξυ. βιολιόβιου	"	80
100 " Καμ. βιολιόβιου	"	2,50
30 " Βιολιόβιου θιμνός	"	30
300 " Λιόβιου βιολιόβιου	ρ. 35 "	1,20
300 " Καμ. υφαντικού	"	1,20
150 " " ανδρακτικού	"	45
300 " Οξυ. υφαντικού	αμ. 50 "	3, "
1 x 1 υγ. Οξυ. φαντός	"	7,50
100 γρα. Βιολιόβιου	αμ. 25 "	8, "
1 x 1 υγ. Βιολιόβιου	"	2,80
1/2 " Βιολιόβιου	"	6,50
1 " Βιολιόβιου	ρ. 30 "	1,80
2 " Βιολιόβιου	2 ρ. 60 "	4,50
2 " Βιολιόβιου	2 ρ. 60 "	4,50
1 βιολιόβιου	Καμ. 1-6	4,20
1 " βιολιόβιου	Καμ. 1-6	2,50
4 x 100 Καμ. βιολιόβιου 1' + 2' + 3'	"	6,80
1 βιολιόβιου	Καμ. 1-6	10, "
6 βιολιόβιου ανδρακτικού Δγ. 2 ^α	"	10,90
1 " " ανδρακτικού 78 ^α	"	3,70
500 γρα. Βιολιόβιου	ρ. 30 "	1,40
αμ. 6,65 βιολιόβιου 80	"	7,45
		214,85

1900 12

Καμ. 16

Εν μεταφοράς Δγ. 427

Καμ. 16

Δρ. 671,45

400, "

Δρ. 271,45

Εικόνα 8. Ημερολόγιο φαρμακείου από το αρχείο του Φαρμακείου Κωνσταντίνου & Θεμιστοκλή Κ. Κουτσομητοπούλου, 1900

2.10 Αρχεία Ιδιωτών:

Επόμενα είναι τα **αρχεία ιδιωτών** στα οποία περιλαμβάνονται και **συλλογές**. Όσον αφορά το κομμάτι του αρχείου σε αυτό περιλαμβάνονται αρχεία φυσικών (μεμονωμένων ατόμων αλλά και οικογενειών) και νομικών προσώπων, μέρος των αρχείων αυτών είναι διαθέσιμα και σε ψηφιακή μορφή. Ένα από τα αρχεία φυσικού προσώπου είναι αυτό του βουλευτή Ιωάννη Ψαρέα (1928, 1950-1982), του φωτογράφου Γεωργίου Κεχάεφ (στο οποίο δεν αναφέρονται ακραίες χρονολογίες) και τέλος του Στρατηγού Παναγιώτη Γαργαλίδη (1913-1923). Στα αρχεία οικογενειών μπορούν να αναφερθούν το αρχείο της οικογένειας Καπόγιαννη (1880-1960) καθώς και της οικογένειας Αποστολοπούλου (1953-1975). Στα αρχεία νομικών προσώπων εντάσσονται τα αρχεία του Ποδοσφαιρικού Σωματείου “Εράνη” Φιλιατρών (1968-1980), καθώς και το Αρχείο του Συλλόγου Ανθεστηρίων Καλαμάτας (1980-2003). Σε αυτά τα αρχεία διατίθεται υλικό όπως φωτογραφίες (είτε οικογενειακές είτε με τοποθεσίες), αεροφωτογραφίες, έγγραφα σχετικά με την επαγγελματική δραστηριότητα των προσώπων, έγγραφα τουρκικής προέλευσης (σε περίπτωση προσφύγων), αποκόμματα εφημερίδων, πρακτικά διοικητικών συμβουλίων, τίτλοι σπουδών, ακόμη και δικογραφίες.

Εικόνα 9. Φωτογραφία της οικογένειας του Γεωργίου Τριμανλήδη κατά το 1900

Image 10. Φωτογραφία από το αρχείο του Ιωάννη Κληρόπουλου, 1926

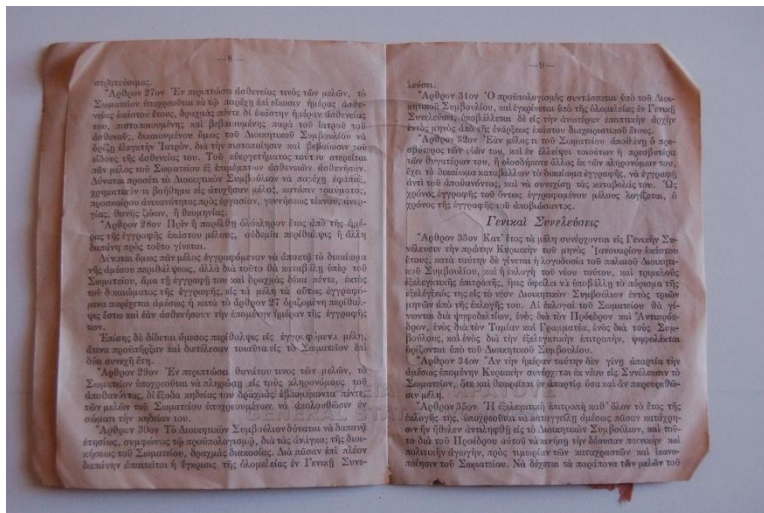

Image 11. Απόσπασμα από το καταστατικό της Κτηματικής Αδελφότητας Καλαμών, 1916, από το αρχείο του Βασιλείου Οικονομάκου

2.11 Συλλογές Τύπου:

Επόμενο στη λίστα είναι οι **συλλογές τύπου**, συλλογή η οποία κατά κύριο λόγο περιλαμβάνει εφημερίδες. Ενδεικτικά αναφέρονται η εφημερίδα Φιλιατρών “Πρόοδος” (1893-1914), η εφημερίδα Καλαμάτας “Πελοπόννησος” (1860-1874), η Εφημερίδα Φιλιατρών “Εθνική Ιδέα Τριφυλίας” (1946) και η Εφημερίδα Κυπαρισσίας “Ημέρα” (1909, 1910). Στη συλλογή αυτή εντοπίζονται φύλλα των εφημερίδων ανάλογα με τη συχνότητα τους (ημερήσιες, εβδομαδιαίες).

2.12 Φωτογραφικό Υλικό:

Επόμενη συλλογή είναι αυτή που σχετίζεται με **το φωτογραφικό υλικό**, σε αυτή περιλαμβάνονται κυρίως υλικό που προέρχεται από ιδιώτες αλλά και υλικό που προέρχεται από διάφορους φορείς. Ενδεικτικά μπορούν να αναφερθούν το Αρχείο Φωτογραφιών του Σταύρου Καλιβιώτη (1928-1936), το Αρχείο Φωτογραφιών της Βάνας Θεοδωροπούλου (1930) και τέλος το Αρχείο Φωτογραφιών της Λαϊκής Βιβλιοθήκης Καλαμάτας (1910-1970). Τα τεκμήρια των συλλογών αυτών είναι φωτογραφικό υλικό που απεικονίζει είτε πρόσωπα, είτε τοποθεσίες που συνδέονται με την ευρύτερη περιοχή της Μεσσηνίας, φωτογραφίες από εκδηλώσεις, αεροφωτογραφίες, καθώς και καρτ ποστάλ και γκραβούρες. Μέρος του υλικού αυτού είναι διαθέσιμο και σε ψηφιακή μορφή μέσω του Αρχαιομνήμονα.

Εικόνα 12. Φωτογραφία από το αρχείο φωτογραφιών του Σόλωνα Καντή, μεταξύ 1910-1932

Image 13. Φωτογραφία(1910) από το αρχείο φωτογραφιών της Φωτός Μουντούρη-Κουτραφούρη

2.13 Οπτικοακουστικές Συλλογές:

Τέλος, μια ξεχωριστή κατηγορία αποτελούν οι **συλλογές οπτικοακουστικού υλικού**. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται μόλις τρεις συλλογές. Αναλυτικότερα, η Συλλογή Θεόδωρου Μαραγκού, με το υλικό να χρονολογείται στο 2007, η Συλλογή του Χρήστου Ζερίτη με υλικό μεταξύ του 1995 με 1998 καθώς και του 2000 και τέλος η συλλογή του Κωνσταντίνου Στώικου με υλικό που αφορά αρκετές χρονολογίες όπως 1985-1986, 1990 και τέλος τις χρονολογίες μεταξύ 1993-1994, Το οπτικοακουστικό υλικό που υπάρχει σε αυτές τις συλλογές αφορά κυρίως υλικό όπως ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους, μπομπίνες, καθώς βίντεο και dvd.

Συνοψίζοντας, στις παραγράφους που προηγήθηκαν έγινε μια συνοπτική παρουσίαση του υλικού που έχουν στην κατοχή τους τα ΓΑΚ Μεσσηνίας. Σκοπός της παρουσίασης αυτής είναι να γίνουν γνωστά τα διαφορετικά είδη αρχείων που στεγάζονται στην υπηρεσία. Η ίδια η υπηρεσία έχει προχωρήσει σε ορισμένες

πράξεις εξωστρέφειας έτσι ώστε το υλικό της να μπορεί να είναι διαθέσιμο στο ερευνητικό και μη κοινό αλλά και να συμβάλλει σε περαιτέρω έρευνες.

Αναλυτικότερα στην υπηρεσία υπάρχει αναγνωστήριο το οποίο λειτουργεί καθημερινά (Δευτέρα με Παρασκευή). Με αυτό τον τρόπο προσφέρεται στο κοινό η δυνατότητα να αποκτήσει πρόσβαση στα αρχεία, έπειτα ωστόσο από σχετική αίτηση. Επίσης δίνεται η δυνατότητα (σε ορισμένες περιπτώσεις) όποιος χρήστης επιθυμεί να αποκτήσει αντίγραφο του υλικού ή να δει αναπαραγωγή υλικού κατόπιν και πάλι σχετικής αιτήσεως (ΓΑΚ Μεσσηνίας, χ.χ). Όσον αφορά τις δυνατότητες που προσφέρονται στο αναγνωστήριο, η υπηρεσία έχει δημιουργήσει ένα σύνολο εργαλείων έρευνας που βοηθούν τους επισκέπτες ως προς τις αναζητήσεις τους. Αρχικά διατίθενται ευρετήρια με αριθμητική σειρά στα οποία περιλαμβάνονται οι συλλογές και τα αρχεία που έχει στην κατοχή της η υπηρεσία με τη μορφή δελτίων. Εν συνεχεία, υπάρχει ο έντυπος κατάλογος, που καταρτίζει έναν πλήρη οδηγό για το υλικό που κατέχει η υπηρεσία. Ο κατάλογος αυτός διατίθεται και σε ηλεκτρονική μορφή μέσω της σελίδας των Γενικών Αρχείων του Κράτους, Αρχαιομνήμονας. Η χρήση των παραπάνω εργαλείων βοηθάει ώστε να επιτευχθεί μια γενική εποπτεία στο σύνολο του υλικού που διαθέτει η υπηρεσία. Ωστόσο έχουν αναπτυχθεί και πιο ειδικά εργαλεία έρευνας, τα οποία αφορούν πιο συγκεκριμένο είδος υλικού. Σε αυτά μπορούν να αναφερθούν α) ο κατάλογος προικοσυμφώνων, κατάλογος που αφορά το διάστημα 1891-1900 και μόνο το δήμο Καλαμάτας β) ο κατάλογος που αναγράφει τους πρόσφυγες που ήρθαν στην Καλαμάτα και γενικότερα στη Μεσσηνία από τη Μικρά Ασία, ο κατάλογος αυτός δίνει τη δυνατότητα αναζήτησης ανάλογα με τον συνοικισμό προέλευσης, γ) ευρετήρια συμβολαιογραφικών πράξεων, το συγκεκριμένο εργαλείο είναι διαθέσιμο σε ηλεκτρονική μορφή γεγονός που δίνει τη δυνατότητα αναζήτησης με πολλούς τρόπους, παραδείγματος χάριν επιτρέπεται η αναζήτηση με βάση το επίθετο, το επάγγελμα, τη διεύθυνση ενδιαφερόμενου, καθώς και με το είδος της πράξης (ΓΑΚ Μεσσηνίας, χ.χ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

3.1 Εκδηλώσεις και Εκδόσεις:

Στο πλαίσιο της εξωστρέφειας και της ενίσχυσης της σύνδεσης με την τοπική κοινωνία, τα Γενικά Αρχεία του Κράτους στη Μεσσηνία συνεργάζονται με διάφορους τοπικούς φορείς. Αυτή η συνεργασία στοχεύει στην προώθηση του αρχειακού υλικού που διαθέτει η υπηρεσία, καθώς και στην ανάδειξη της πλούσιας ιστορίας της Μεσσηνίας. Μέσω αυτών των δράσεων, επιδιώκεται η δημιουργία ενός διαλόγου μεταξύ του κοινού και της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.

Οι δράσεις αυτές περιλαμβάνουν εκθέσεις τεκμηρίων, οι οποίες σχεδιάζονται με προσοχή και σκοπό να παρουσιάσουν το υλικό με όσο το δυνατόν πιο ελκυστικό και κατανοητό τρόπο. Οι εκθέσεις αυτές συνήθως επικεντρώνονται σε συγκεκριμένα θέματα της τοπικής ιστορίας, αξιοποιώντας έγγραφα, φωτογραφίες και άλλες πηγές που φυλάσσονται στην υπηρεσία. Επιπλέον, οργανώνονται αυτοτελείς εκδόσεις που βασίζονται στην "εκμετάλλευση" και μελέτη αυτού του υλικού. Αυτές οι εκδόσεις προσφέρουν στους αναγνώστες τη δυνατότητα να εμβαθύνουν σε θέματα που αφορούν την τοπική ιστορία, παρέχοντας παράλληλα πολύτιμες πηγές για ερευνητές και ενδιαφερόμενους.

Επιπλέον, τα ΓΑΚ Μεσσηνίας διοργανώνουν ομιλίες που σχετίζονται είτε με τις εκδόσεις που κυκλοφορούν από την ίδια την υπηρεσία είτε με γενικές θεματολογίες που μπορούν να συνδυαστούν με τα τεκμήρια που διατίθενται. Αυτές οι ομιλίες προσφέρουν μια ευκαιρία για διάλογο και ανταλλαγή απόψεων μεταξύ του κοινού και των ειδικών, ενισχύοντας τη συμμετοχή και το ενδιαφέρον για την ιστορία της περιοχής.

Τέλος, έχει αναπτυχθεί ένα δίκτυο εκπαιδευτικών προγραμμάτων που στοχεύει στην παρουσίαση και την επαφή του κοινού με το αρχειακό υλικό. Αυτά τα προγράμματα έχουν σχεδιαστεί για να απευθύνονται σε ένα ευρύ κοινό, συμπεριλαμβανομένων τόσο ενηλίκων όσο και παιδιών. Μέσα από διαδραστικές δραστηριότητες και εργαστήρια, οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να

γνωρίσουν τη διαδικασία αρχειοθέτησης και τη σημασία της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η συμμετοχή των παιδιών σε τέτοιες πρωτοβουλίες ενισχύει την περιέργεια και την εκπαίδευση σχετικά με την τοπική ιστορία, δημιουργώντας μελλοντικούς ερευνητές και διατηρητές της κληρονομιάς.

Συνολικά, οι δράσεις των ΓΑΚ Μεσσηνίας ενισχύουν την εξωστρέφεια της υπηρεσίας και προάγουν την εκπαίδευση και την ενημέρωση του κοινού σχετικά με την πλούσια ιστορία της περιοχής, δημιουργώντας ένα γόνιμο έδαφος για την καλλιέργεια του ενδιαφέροντος και της αγάπης για την πολιτιστική κληρονομιά.

Αναλυτικότερα όσον αφορά τις αυτοτελείς εκδόσεις μπορούν να αναφερθούν οι εξής: Το βιβλίο **"Η Καλαμάτα μέσα από τα μάτια του Χρήστου Αλειφέρη 1937-1974"** αποτελεί μια σημαντική έκδοση που εκδόθηκε το 2013, με την επιμέλεια της Αναστασίας Μηλίτση-Νίκα και της Σταυρούλας Βερράρου. Οι επιμελήτριες εργάστηκαν με σκοπό να αναδείξουν την προσωπικότητα και το έργο ενός από τους πιο εμβληματικούς φωτογράφους της Καλαμάτας, του Χρήστου Αλειφέρη.

Η έκδοση αυτή υποστηρίχθηκε από σημαντικούς φορείς της περιοχής, όπως ο Δήμος Καλαμάτας, η Συνεταιριστική Τράπεζα Πελοποννήσου και το Επιμελητήριο της Μεσσηνίας, οι οποίοι αναγνώρισαν την αξία της διατήρησης και προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς. Αυτή η συνεργασία αποδεικνύει τη δέσμευση της τοπικής κοινωνίας να ενισχύσει τη μνήμη και την ταυτότητα της Καλαμάτας μέσα από την τέχνη και την ιστορία.

Ο σκοπός της έκδοσης είναι να προσφέρει μια εμπειριστατωμένη παρουσίαση της ζωής και του έργου του Χρήστου Αλειφέρη, του οποίου η φωτογραφική εργασία παρέμενε αδημοσίευτη μέχρι το 2013. Μέσα από τις σελίδες του βιβλίου, οι αναγνώστες έχουν την ευκαιρία να εξερευνήσουν όχι μόνο τις φωτογραφίες του Αλειφέρη, αλλά και να κατανοήσουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτές δημιουργήθηκαν. Η περιγραφή των ιστορικών και κοινωνικών συνθηκών της Καλαμάτας από το 1937 έως το 1974 προσφέρει μια μοναδική οπτική στην καθημερινή ζωή της πόλης, τις αλλαγές που σημειώθηκαν και τις αναμνήσεις που διατηρούνται μέσα από το φακό του φωτογράφου.

Οι φωτογραφίες του Αλειφέρη αποτυπώνουν στιγμές και σκηνές από την καθημερινότητα, τις παραδόσεις και την κουλτούρα της περιοχής, προσφέροντας έναν πολύτιμο θησαυρό για την τοπική ιστορία. Με τη βοήθεια των κειμένων που

συνοδεύουν τις εικόνες, οι αναγνώστες έχουν τη δυνατότητα να συνδυάσουν την οπτική με την αφήγηση, εμβαθύνοντας έτσι στη σχέση της τέχνης με την ιστορία και την κοινωνία.

Αυτή η έκδοση δεν είναι μόνο ένα έργο τέχνης, αλλά και ένα σημαντικό εργαλείο για την εκπαίδευση και την ενημέρωση του κοινού σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά της Καλαμάτας. Προσφέρει έναν τρόπο να αναγνωρίσουμε και να εκτιμήσουμε την αξία των φωτογραφιών του Αλειφέρη, οι οποίες λειτουργούν ως γέφυρα μεταξύ του παρελθόντος και του παρόντος, συνδέοντας τις νέες γενιές με τις ρίζες τους και την ιστορία της πόλης.

Ένα άλλο σημαντικό έργο που αξίζει να αναφερθεί είναι το βιβλίο **"Προσφυγικοί Συνοικισμοί Καλαμάτας & Μεσσήνης"**, το οποίο εκδόθηκε το 2008 με επιμελήτριες την Αναστασία Μηλίτση-Νίκα και τη Χριστίνα Θεοφιλοπούλου-Στεφανούρη. Το βιβλίο αυτό αποτελεί μια σημαντική συμβολή στη μελέτη της προσφυγικής ιστορίας της περιοχής, καθώς τα στοιχεία που περιλαμβάνονται αντλούνται από το αρχείο της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας της Καλαμάτας.

Μια ιδιαίτερη σημείωση του βιβλίου είναι το προλογικό σημείωμα του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, κ.κ. Βαρθολομαίου, το οποίο προσθέτει μια επιπλέον διάσταση κύρους και σημασίας στην έκδοση.

Το περιεχόμενο του βιβλίου εξερευνά την πορεία του μικρασιατικού ελληνισμού, εστιάζοντας στην ιστορική διαδρομή που ακολούθησαν οι πρόσφυγες κατά την άφιξή τους και εγκατάστασή τους στη Μεσσηνία. Παρουσιάζονται αναλυτικά τα μέρη από τα οποία προήλθαν οι πρόσφυγες, παρέχοντας μια πολύτιμη ματιά στα χωριά και τις πόλεις που άφησαν πίσω τους.

Το βιβλίο εμβαθύνει στο πώς διαμορφώθηκαν οι προσωρινές καταλύσεις των προσφύγων, οι οποίες αργότερα μετατράπηκαν σε μόνιμες κατοικίες. Σημαντική είναι και η αναφορά στα επαγγέλματα που ακολούθησαν οι πρόσφυγες από την άφιξή τους, καθώς το βιβλίο αναλύει πώς οι πρόσφυγες κατάφεραν να επανενταχθούν στην κοινωνία της Μεσσηνίας και να συμβάλουν στην τοπική οικονομία.

Στο τέλος του βιβλίου, οι επιμελήτριες προβαίνουν σε μια εκτενή αναφορά στα ονόματα και τα επώνυμα των προσφύγων, προσφέροντας μια ευρύτερη εικόνα της

προσφυγικής κοινότητας. Αυτή η καταγραφή δεν είναι απλώς μια λίστα, αλλά μια αναγνώριση των προσπαθειών και των αγώνων των ανθρώπων που έφεραν μαζί τους τις ιστορίες και τις παραδόσεις τους, αναδεικνύοντας έτσι την ανθρώπινη διάσταση της προσφυγικής εμπειρίας.

Αυτή η έκδοση δεν αποτελεί μόνο μια τεκμηρίωση της ιστορίας των προσφυγικών συνοικισμών στην Καλαμάτα και τη Μεσσήνη, αλλά λειτουργεί επίσης ως πηγή ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τους σύγχρονους αναγνώστες σχετικά με τις προκλήσεις που αντιμετώπισαν οι πρόσφυγες και τη σημασία της αλληλεγγύης και της αποδοχής στην κοινωνία.

Ένα ακόμα σημαντικό έργο που αξίζει να αναφερθεί είναι το βιβλίο με τίτλο **"Κυλινδρόμυλοι Μεσσηνίας 'Ευαγγελίστρια' Α.Ε."**, το οποίο εκδόθηκε το 2002. Επιμελήτριες αυτού του βιβλίου είναι και πάλι η Αναστασία Μηλίτση-Νίκα και η Χριστίνα Θεοφιλοπούλου-Στεφανούρη, οι οποίες έχουν επιδείξει μια εξαιρετική δέσμευση στη μελέτη και την καταγραφή της τοπικής ιστορίας.

Το κεντρικό θέμα του βιβλίου αφορά το εργοστάσιο Ευαγγελίστρια στη Μεσσηνία, το οποίο ιδρύθηκε το 1920. Μέσα από τις σελίδες του βιβλίου, οι αναγνώστες έχουν την ευκαιρία να εξερευνήσουν λεπτομερώς το ιστορικό του εργοστασίου, ξεκινώντας από την αρχική του ίδρυση, τις προκλήσεις που αντιμετώπισε στην πορεία του και την ανάπτυξή του μέσω συνεργασιών με άλλες επιχειρήσεις.

Η ιστορία της Ευαγγελίστριας δεν είναι απλώς μια γραμμική αφήγηση, αλλά περιλαμβάνει σημαντικές χρονικές περιόδους και γεγονότα που διαμόρφωσαν τη λειτουργία της. Για παράδειγμα, το βιβλίο αναφέρεται στην περίοδο της κατοχής, όπου το εργοστάσιο αναγκάστηκε να προσαρμοστεί στις δύσκολες συνθήκες της εποχής, καταγράφοντας τις προσαρμογές και τις καινοτομίες που υιοθέτησε προκειμένου να αντεπεξέλθει στις προκλήσεις.

Αξιοσημείωτο είναι ότι οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο βιβλίο προέρχονται από το αρχείο του δικηγόρου Καλαμάτας Παναγιώτη Παπαθεοδώρου, ο οποίος διατηρούσε πλούσιο υλικό σχετικό με την ιστορία του εργοστασίου. Αυτή η πηγή προσφέρει μια πολύτιμη βάση για την κατανόηση της ανάπτυξης του εργοστασίου, καθώς και των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών της εποχής.

Το βιβλίο δεν περιορίζεται μόνο στην ιστορία της Ευαγγελίστριας, αλλά επεκτείνεται και στις επιπτώσεις που είχε η λειτουργία του εργοστασίου στην

τοπική κοινωνία και οικονομία. Αναλύονται οι θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν, οι κοινωνικές σχέσεις που αναπτύχθηκαν γύρω από το εργοστάσιο και η γενικότερη επιρροή που είχε στην καθημερινότητα των κατοίκων της περιοχής.

Στο τέλος της αφήγησης, το βιβλίο εξετάζει και την πορεία του εργοστασίου προς το οριστικό του κλείσιμο, αναδεικνύοντας τις συνθήκες που οδήγησαν σε αυτή την εξέλιξη. Η περιγραφή αυτή δεν λειτουργεί μόνο ως ιστορικό γεγονός, αλλά και ως μάθημα για τη διαχείριση των επιχειρήσεων και τη σημασία της προσαρμογής σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον.

Το έργο αυτό είναι πολύτιμο όχι μόνο για τους ιστορικούς και τους ερευνητές, αλλά και για το ευρύτερο κοινό, καθώς φωτίζει πτυχές της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας που συχνά παραμένουν αθέατες. Μέσω των λεπτομερειών που παρέχει, οι αναγνώστες έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν τη σημασία της Ευαγγελίστριας στην ιστορία της Μεσσηνίας και να αναλογιστούν τον ρόλο των βιομηχανικών μονάδων στην ανάπτυξη των κοινοτήτων.

Μια ακόμα σημαντική έκδοση που αξίζει να αναφερθεί είναι το βιβλίο **"Γλυπτά Μνημεία του Κοιμητηρίου Καλαμάτας αφηγούνται την ιστορία τους 1870-1940."**

Το συγκεκριμένο έργο εκδόθηκε το 2018 υπό την επιμέλεια της διευθύντριας των Γενικών Αρχείων του Κράτους, κυρίας Αναστασίας Μηλίτση, και χρηματοδοτήθηκε από τον Δήμο Καλαμάτας.

Ο κύριος στόχος του βιβλίου είναι η ανάδειξη της γλυπτικής τέχνης που χρησιμοποιούνταν στα μνημεία των κοιμητηρίων κατά την περίοδο του τέλους του 19ου αιώνα και των αρχών του 20ού. Μέσω μιας προσεκτικής μελέτης και ανάλυσης, το βιβλίο αποκαλύπτει τις καλλιτεχνικές τάσεις που επικρατούσαν εκείνη την εποχή, καθώς και τις επιρροές που δέχτηκαν οι γλύπτες από το ευρύτερο καλλιτεχνικό ρεύμα του Νεοκλασικισμού.

Η συγκεκριμένη χρονική περίοδος είναι καθοριστική για την εξέλιξη της γλυπτικής στην Ελλάδα, καθώς συνδυάζει παραδοσιακές τεχνικές με νέες καλλιτεχνικές προσεγγίσεις. Το βιβλίο αναλύει διάφορα γλυπτά μνημεία, παρουσιάζοντας τα χαρακτηριστικά τους, τις μορφές που αποτυπώνουν και τις συμβολικές σημασίες που φέρουν. Οι γλύπτες της εποχής, εμπνευσμένοι από κλασικά πρότυπα,

επιδίδωκαν να αποδώσουν την ανθρώπινη εμπειρία, την απώλεια και τη μνήμη με έναν τρόπο που συνδυάζει την καλλιτεχνική αισθητική με την προσωπική ιστορία των ανθρώπων που εικονίζονται.

Μέσα από τις σελίδες του βιβλίου, οι αναγνώστες έχουν τη δυνατότητα να εξερευνήσουν όχι μόνο την καλλιτεχνική αξία των γλυπτών, αλλά και την κοινωνική και πολιτιστική διάσταση που τα συνοδεύει. Κάθε μνημείο αφηγείται μια μοναδική ιστορία, που συχνά συνδέεται με τις ιστορικές συνθήκες της εποχής του.

Το έργο αυτό δεν είναι απλώς μια τεκμηρίωση της γλυπτικής τέχνης, αλλά και μια προσπάθεια να αναδειχθεί η σημασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και η αξία της διατήρησής της για τις επόμενες γενιές. Η σύνδεση με το Νεοκλασικισμό προσθέτει μια ακόμα διάσταση στη μελέτη, επισημαίνοντας πώς η γλυπτική της εποχής ενσωματώνει κλασικά στοιχεία και τα επαναπροσδιορίζει μέσα από το πρίσμα της ελληνικής ταυτότητας.

Τέλος, το βιβλίο λειτουργεί και ως ένα κάλεσμα προς τους αναγνώστες να αναγνωρίσουν και να εκτιμήσουν την πολιτιστική κληρονομιά που κρύβεται σε κάθε γλυπτό μνημείο. Προσφέρει μια αναδρομή στην ιστορία της Καλαμάτας, αποκαλύπτοντας τις συνδέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στην τέχνη, την κοινωνία και την ιστορία, και ενθαρρύνει τη μελέτη και την προστασία αυτών των πολύτιμων μνημείων.

Μια άλλη εξαιρετική έκδοση που αξίζει να αναφερθεί είναι το φωτογραφικό λεύκωμα με τίτλο **"Ήταν μια φορά το Νησί... ένα φωτογραφικό ταξίδι 1910 - 1974."** Η κυκλοφορία αυτού του βιβλίου πραγματοποιήθηκε το 2015, με χρηματοδότηση από τον Δήμο Μεσσηνίας, και από την πρώτη στιγμή τράβηξε την προσοχή του κοινού και των ερευνητών.

Αυτό το λεύκωμα δεν είναι απλώς μια συλλογή φωτογραφιών, αλλά μια σπουδή στην αγροτική ζωή της περιοχής, κυρίως της Καλαμάτας, κατά τη διάρκεια των σχεδόν 64 χρόνων που καλύπτει. Στηρίζεται στο πλούσιο αρχείο του φωτογράφου Χρήστου Αλειφέρη, το οποίο διατηρείται στο Γενικό Αρχείο του Κράτους και αποτυπώνει με μοναδικό τρόπο τη ζωή και τις συνήθειες των ανθρώπων της εποχής.

Οι φωτογραφίες του βιβλίου αναδεικνύουν διαφορετικές πτυχές της αγροτικής δραστηριότητας, εστιάζοντας στη διαδικασία της καλλιέργειας, της σποράς και του θερίσματος. Ο αναγνώστης μπορεί να δει πώς οι αγρότες αλληλεπιδρούσαν με τη γη τους, τις μεθόδους που χρησιμοποιούσαν για να καλλιεργήσουν τα προϊόντα τους και την αφοσίωσή τους στη δουλειά τους. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην περιγραφή της διαδικασίας παραγωγής ρυζιού, από τη σπορά μέχρι την τελική φάση της αποφλοιώσης σε εργοστάσιο. Αυτή η λεπτομερής απεικόνιση της διαδικασίας παραγωγής προσφέρει μια αναλυτική εικόνα της σπουδαιότητας του ρυζιού για την τοπική οικονομία και τη διατροφή.

Επιπλέον, το βιβλίο περιλαμβάνει πληροφορίες και ιστορικά στοιχεία που συνδέουν τις φωτογραφίες με τις κοινωνικές και πολιτιστικές συνθήκες της εποχής. Οι αναγνώστες δεν αποκτούν μόνο μια οπτική εμπειρία μέσα από τις εικόνες, αλλά και μια βαθύτερη κατανόηση του πώς η γεωργία διαμόρφωσε την καθημερινή ζωή στην Καλαμάτα και πώς οι τοπικοί αγρότες αντιμετώπιζαν τις προκλήσεις και τις αλλαγές της εποχής τους.

Με τη βοήθεια των σχολίων και των περιγραφών που συνοδεύουν τις φωτογραφίες, το λεύκωμα διαγράφει μια ολοκληρωμένη ιστορία της αγροτικής ζωής, αναδεικνύοντας την ανθρώπινη διάσταση πίσω από τις φωτογραφίες. Το έργο δεν είναι μόνο μια αναδρομή στην ιστορία της Καλαμάτας, αλλά και μια υπενθύμιση της σημασίας της διατήρησης και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.

Το "Ήταν μια φορά το Νησί..." προσφέρει έτσι μια πολύτιμη πηγή για μελλοντικούς ερευνητές, ιστορικούς και κάθε ενδιαφερόμενο που θέλει να κατανοήσει καλύτερα την κοινωνία και τις παραδόσεις της Μεσσηνίας. Μέσω αυτής της έκδοσης, οι αναγνώστες ενθαρρύνονται να εξερευνήσουν τις ρίζες τους και να αναγνωρίσουν τη σημασία της αγροτικής παράδοσης στην διαμόρφωση της τοπικής ταυτότητας.

Μια ακόμα ενδιαφέρουσα και ιστορικά σημαντική έκδοση είναι το βιβλίο με τίτλο **"Η Ντουάνα της Καλαμάτας 1830-1930."** Ο όρος "Ντουάνα" αναφέρεται στην παλιά παραλία της Καλαμάτας και το έργο αυτό λειτουργεί ως ένα χρονολόγιο που

καλύπτει μια εκατονταετία, προσφέροντας μια αναλυτική εικόνα της εξέλιξης και των αλλαγών που υπήρξαν στην περιοχή αυτή.

Το βιβλίο εξετάζει τις συνθήκες που επικρατούσαν πριν από τη δημιουργία του λιμανιού, εστιάζοντας στα κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της περιοχής. Στην αρχή της περιόδου, η παραλία ήταν κυρίως μια φυσική έκταση με απλές δραστηριότητες, ενώ οι προμήθειες και οι εμπορικές συναλλαγές γίνονταν σε πολύ μικρότερη κλίμακα. Η αναφορά στα παλιά ήθη και έθιμα των κατοίκων δίνει μια αίσθηση της ζωής εκείνης της εποχής, αλλά και της σχέσης των ανθρώπων με τη θάλασσα και το λιμάνι.

Με την ολοκλήρωση του λιμανιού, η παραλία της Καλαμάτας άρχισε να μεταμορφώνεται. Το βιβλίο αναλύει πώς η νέα υποδομή δημιούργησε τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη επιχειρήσεων και εμπορικών δραστηριοτήτων. Οι εισαγωγές προϊόντων αυξήθηκαν, γεγονός που όχι μόνο προώθησε την οικονομία της περιοχής, αλλά και συνέβαλε στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Οι επιχειρήσεις που αναπτύχθηκαν γύρω από το λιμάνι περιλάμβαναν εμπορικές δραστηριότητες, βιομηχανίες και άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες που ενίσχυαν την τοπική οικονομία.

Το βιβλίο δεν περιορίζεται μόνο σε στατιστικά στοιχεία και ιστορικά γεγονότα.

Περιλαμβάνει επίσης προσωπικές μαρτυρίες και αφηγήσεις κατοίκων της περιοχής, οι οποίες προσφέρουν μια πιο ζωντανή και ανθρώπινη διάσταση στην ιστορία της Ντουάνας. Μέσα από αυτές τις αφηγήσεις, οι αναγνώστες μπορούν να κατανοήσουν πώς η εξέλιξη της παραλίας επηρέασε τη ζωή των ανθρώπων, τις σχέσεις τους και την πολιτιστική τους ταυτότητα.

Η εξέλιξη της Ντουάνας μέχρι το 1930 δεν αφορά μόνο τις οικονομικές πτυχές, αλλά και τον κοινωνικό και πολιτιστικό μετασχηματισμό της περιοχής. Το βιβλίο αναλύει πώς η παραλία έγινε κέντρο συγκέντρωσης και κοινωνικών εκδηλώσεων, πώς οι δημόσιοι χώροι αναδιαμορφώθηκαν και πώς οι άνθρωποι αλληλεπιδρούσαν μεταξύ τους σε αυτό το νέο περιβάλλον.

Το "Η Ντουάνα της Καλαμάτας 1830-1930" είναι ένα έργο που συνδυάζει ιστορία, κοινωνιολογία και πολιτισμικές σπουδές, και προσφέρει στους αναγνώστες μια πολύπλευρη εικόνα της παραλίας της Καλαμάτας και της σημασίας της στην ανάπτυξη της περιοχής. Είναι ένα πολύτιμο υλικό για ερευνητές, ιστορικούς και

κάθε ενδιαφερόμενο που επιθυμεί να κατανοήσει τις ρίζες και τις μεταμορφώσεις της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας.

Η επόμενη έκδοση με τίτλο **"Το Αρσάκειο Καλαμάτας 1914-1923"** είναι ένα σημαντικό έργο που εξερευνά την ιστορία και την εξέλιξη των γυναικείων σχολείων στην Καλαμάτα κατά την συγκεκριμένη περίοδο. Η επιμέλεια του βιβλίου έχει ανατεθεί στην κυρία Αναστασία Μηλίτση, διευθύντρια των Γενικών Αρχείων Μεσσηνίας, σε συνεργασία με την κυρία Χριστίνα Θεοφιλοπούλου-Στεφανούρη. Η έκδοση του βιβλίου έγινε το 2004, με προλογισμό από τον κύριο Γεώργιο Μπαμπινιώτη, και η χρηματοδότησή του οφείλεται σε έναν ευγενικό πολίτη, τον κύριο Φώτη Κωστόπουλο.

Το βιβλίο αναλύει με λεπτομέρεια την ιστορία των αστικών σχολείων θηλέων, καθώς και τη λειτουργία της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας, ενός θεσμού που είχε ως σκοπό την προώθηση και στήριξη της εκπαίδευσης των κοριτσιών στην περιοχή. Μέσω αυτής της έκδοσης, οι αναγνώστες έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν τη σημασία της γυναικείας εκπαίδευσης στην Καλαμάτα και τις κοινωνικές επιδράσεις που είχε αυτή.

Στο δεύτερο τμήμα του βιβλίου, γίνεται μια εις βάθος ανάλυση της λειτουργίας των σχολείων θηλέων που υπήρχαν στην ευρύτερη περιοχή της Καλαμάτας. Εξετάζονται οι εκπαιδευτικές μέθοδοι, η οργάνωση και δομή των προγραμμάτων σπουδών, καθώς και οι προκλήσεις που αντιμετώπιζαν οι μαθήτριες κατά την εκπαίδευσή τους. Αυτή η αναφορά παρέχει μια ευρεία εικόνα της εκπαιδευτικής κουλτούρας και της κοινωνικής θέσης των γυναικών εκείνη την εποχή.

Επιπλέον, το βιβλίο περιλαμβάνει έναν εκτενή κατάλογο μαθητριών που φοίτησαν στο Αρσάκειο Καλαμάτας, προσφέροντας πληροφορίες σχετικά με την προέλευσή τους, καθώς και τις επιδόσεις τους στα σχολικά μαθήματα. Αυτές οι λεπτομέρειες φωτίζουν τις διαδρομές και τις επιτυχίες των κοριτσιών που συμμετείχαν στην εκπαιδευτική διαδικασία και αποκαλύπτουν την εξέλιξη των γυναικών στην κοινωνία της εποχής.

Το Αρσάκειο Καλαμάτας αποτέλεσε ένα από τα πιο σημαντικά εκπαιδευτικά ιδρύματα για κορίτσια, και το έργο αυτό συμβάλλει στην κατανόηση της ιστορικής εξέλιξης της εκπαίδευσης στην περιοχή.

Πέρα από την ακαδημαϊκή του αξία, οι χώροι των Γενικών Αρχείων Μεσσηνίας έχουν επίσης αναδειχθεί σε έναν πολιτιστικό κόμβο, φιλοξενώντας ποικιλία δράσεων και εκδηλώσεων. Για παράδειγμα, το Δέκατο Ένατο Πανελλήνιο Συνέδριο Νεφρολογίας, το οποίο πραγματοποιήθηκε το 2016, κατέδειξε τη σημασία της υπηρεσίας ως τόπου συνάντησης και ανταλλαγής γνώσεων μεταξύ επιστημόνων και επαγγελματιών. Επίσης, οργανώνονται τακτικά μουσικές βραδιές και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις, οι οποίες προάγουν τη συνεργασία με την τοπική κοινότητα και ενισχύουν τη σύνδεση της αρχειακής υπηρεσίας με την πολιτιστική ζωή της Καλαμάτας.

Αυτές οι πρωτοβουλίες ενισχύουν την εξωστρέφεια των ΓΑΚ και συμβάλλουν στην ευρύτερη κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής, κάνοντάς τα έναν ζωντανό χώρο μάθησης και πολιτισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:

4.1 Έρευνα απευθείας από τα ΓΑΚ

Στο δεύτερο μέρος της πτυχιακής εργασίας, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στα Γενικά Αρχεία του Κράτους στη Μεσσηνία, καθώς και μία εκτενής συζήτηση με τη διευθύντρια και το προσωπικό της αρχειακής υπηρεσίας. Τα ΓΑΚ Μεσσηνίας βρίσκονται στην πόλη της Καλαμάτας, συγκεκριμένα επί της οδού Αριστοδήμου 22, σε πολύ κοντινή απόσταση από το κέντρο της πόλης, γεγονός που διευκολύνει την πρόσβαση στο κοινό και στους ερευνητές. Το κτήριο που φιλοξενεί τα ΓΑΚ τα τελευταία χρόνια είναι ένα εντυπωσιακό νεοκλασικό κτήριο, κατασκευασμένο το 1890. Αυτό το κτήριο έχει παραχωρηθεί από τον δήμο Καλαμάτας ως στέγη για τα ΓΑΚ Μεσσηνίας για περίοδο περίπου 40 ετών, προσφέροντας έναν κατάλληλο χώρο

για τη διαχείριση και φύλαξη των αρχείων. Αξιοσημείωτο είναι ότι το κτήριο περιήλθε στην κατοχή του Δήμου μετά από δωρεά της οικογένειας Πανταζοπούλου, μιας εύπορης οικογένειας που είχε ρίζες και δραστηριοποιούνταν οικονομικά στην Καλαμάτα.

Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι το κτήριο δεν έχει χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για τη στέγαση των ΓΑΚ, αλλά έχει υπηρετήσει και άλλες χρήσεις στο παρελθόν, όπως εκείνες του Αστυνομικού Τμήματος, του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) και του Ληξιαρχείου, μεταξύ άλλων. Παρά την ιστορική του σημασία και την αρχιτεκτονική του ομορφιά, το κτήριο διατηρεί την εσωτερική χωροταξία ενός σπιτιού. Ωστόσο, τα δωμάτιά του έχουν μετατραπεί σε λειτουργικούς χώρους που εξυπηρετούν τις ανάγκες μιας αρχειακής υπηρεσίας, όπως γραφεία για το προσωπικό, αίθουσα εκδηλώσεων, αναγνωστήριο και αρχειοστάσια.

Η φύλαξη των αρχείων γίνεται σε διάφορους χώρους του νεοκλασικού κτηρίου. Παρόλα αυτά, λόγω της συνεχώς αυξανόμενης ροής αρχειακού υλικού που παραδίδεται στα ΓΑΚ τα τελευταία χρόνια, η υπηρεσία έχει αναγκαστεί να νοικιάσει επιπλέον χώρους. Αυτοί οι πρόσθετοι χώροι περιλαμβάνουν δύο ακόμα αρχειοστάσια, εκ των οποίων το ένα βρίσκεται υπό κατασκευή. Αυτά τα αρχειοστάσια βρίσκονται επί της οδού Υπαπαντής, ενός κεντρικού δρόμου της Καλαμάτας, και είναι πολύ κοντά στο κτήριο που φιλοξενεί την κεντρική υπηρεσία.

Αυτή η επέκταση και η προσαρμογή των χώρων δείχνουν τη δέσμευση της υπηρεσίας να διασφαλίσει την κατάλληλη φύλαξη και οργάνωση του αρχειακού υλικού, ώστε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της εποχής και να εξυπηρετήσει αποτελεσματικά το κοινό και τους ερευνητές.

Παρ' ότι ο Νόμος 1946/1991 προέβλεπε την λειτουργία αρχειακών υπηρεσιών από το 1991 τα ΓΑΚ της Καλαμάτας αρχίζουν την επίσημη λειτουργία τους δύο χρόνια αργότερα, το 1993. Μοναδικό προσωπικό τους ήταν η σημερινή διευθύντρια των ΓΑΚ Μεσσηνίας, κυρία Αναστασία Μηλίτση. Η ύπαρξη και ο σκοπός των ΓΑΚ αρχικά αντιμετωπίστηκε με επιφυλακτικότητα από την τοπική κοινωνία, η οποία δεν παρέδιδε τα αρχεία της. Η τωρινή διευθύντρια στέλνοντας ερωτηματολόγια σε υπηρεσίες και οργανισμούς άλλα και με την εμπλοκή της στην κοινότητα προσπάθησε αρχικά να εντοπίσει που υπήρχε αρχειακό υλικό το οποίο έχρηζε

πρόσκτησης. Όπως ανέφερε η ίδια τα πρώτα αρχεία που περιήλθαν στην κατοχή των ΓΑΚ ήταν συμβολαιογραφικά και αυτά έπειτα από απόφαση εισαγγελέα.

Με την πάροδο των χρόνων τα ΓΑΚ άρχιζαν να κερδίζουν χώρο στην τοπική κοινότητα της Καλαμάτας, ιδιώτες άρχιζαν να παραδίδουν τα αρχεία τους καθώς και επιχειρήσεις. Εκτός από τις προσκτήσεις υλικού έχουν κερδίσει και την αναγνώριση όσον αφορά το επισκεπτικό κοινό. Στην υπηρεσία προσέρχονται ερευνητές οι οποίο εκπονούν μελέτες/ εργασίες, ερευνητές οι οποίο διεξάγουν προσωπικές έρευνες, παραδείγματος χάριν η δημιουργία γενεαλογικού δέντρου, οι πληροφορίες για συγγενείς που ζούσαν ή δραστηριοποιήθηκαν για κάποιο χρονικό διάστημα στην ευρύτερη περιοχή της Μεσσηνίας. Ανάμεσα στο επισκεπτικό κοινό βρίσκονται και φοιτητές, οι οποίοι διεξάγουν έρευνα για ποικίλων ειδών εργασίες όπως για παράδειγμα και η παρούσα πτυχιακή εργασία.

Το αρχειακό υλικό που έχουν στη κατοχή τους τα ΓΑΚ έχει αναλυθεί λεπτομερώς στο προηγούμενο εισαγωγικό κομμάτι, αυτό που θα αναλυθεί στα δεύτερο αυτό κομμάτι είναι πια στάδια ακολουθεί ένα αρχείο έτσι ώστε να ενταχθεί στο αρχειακό σύνολο της υπηρεσίας αλλά και ποια είναι η μετέπειτα πορεία τους. Αρχικά, η πρόσκτηση υλικού γίνεται τόσο από φορείς (δημόσιους & ιδιωτικούς) όσο και από ιδιώτες. Το εκάστοτε αρχείο αφού φτάσει στην υπηρεσία, εκκαθαρίζεται, συντηρείται. Η συντήρηση γίνεται από το ήδη υπάρχον προσωπικό των ΓΑΚ, τεκμήρια τα οποία φέρουν φθορές ή παρουσιάζουν ευαισθησίες φυλάσσονται σε ξεχωριστό χώρο από το υπόλοιπο αρχεία έτσι οποιαδήποτε τυχόν φθορά ή μόλυνση να μην επηρεάσει και το υπόλοιπο αρχειακό υλικό.

Αφού ολοκληρωθούν οι παραπάνω εργασίες το προσωπικό προχωρά στην περιγραφή και την ταξινόμηση του αρχείου. Η περιγραφή γίνεται με βάση το Διεθνές Πρότυπο Περιγραφής Αρχείων (ΔΙΠΑΠ) και αξιοποιώντας όσο το δυνατό περισσότερα πεδία του. Οι έντυπες μορφές των δελτίων περιγραφής φυλάσσονται ακόμα στην υπηρεσία χωρίς ωστόσο να βρίσκονται σε χρήση. Τα δελτία που βρίσκονται σε χρήση είναι σε ηλεκτρονική μορφή και βρίσκονται στον υπολογιστή που διαθέτει η υπηρεσία. Το εκάστοτε αρχείο με την έλευση του στην υπηρεσία αποκτούν έναν Αριθμό Ενιαίου Ευρετηρίου (ΑΕΕ). Ο αριθμός αυτός χωρίζεται με μια τελεία, τα πρώτα νούμερα αντιστοιχούν στην θεματική κατηγορία του αρχείου, οι

αριθμοί που ακολουθούν μετά από την τελεία δείχνει τον αύξοντα αριθμό με τον οποίο το συγκεκριμένο αρχείο έχει εισέλθει στην υπηρεσία.

Ωστόσο όλες αυτές οι διαδικασίες δεν θα είχαν αντίκρισμα εάν τα εκάστοτε αρχεία δεν ήταν διαθέσιμα στο ερευνητικό κοινό έτσι ώστε να εκπληρώσουν τους σκοπούς φύλαξης τους, δηλαδή την έρευνα και την πληροφόρηση. Με την πάροδο των χρόνων τα ΓΑΚ έχουν αναπτύξει δράσεις εξωστρέφειας, οι οποίες φέρνουν το κοινό σε επαφή με τα αρχεία και τις πληροφορίες που αυτά φέρουν. Τα ΓΑΚ έχουν δημοσιεύσει ένα μεγάλο αριθμό βιβλίων. Τα βιβλία αυτά βασίζονται στη μελέτη και την έρευνα των αρχείων τους. Οι έρευνες αυτές πραγματοποιούνται είτε από ιδιώτες οι οποίοι παρουσιάζουν ενδιαφέρον για ένα συγκεκριμένο θέμα είτε από τη διευθύντρια των ΓΑΚ κυρία Μηλίτση. Αυτό που πρέπει να σημειωθεί είναι πως τα έξοδα των εκδόσεων αυτών προέρχονται α) είτε από τον Δήμο Καλαμάτας, β) είτε από την περιφέρεια Πελοποννήσου γ) είτε από χορηγίες ή από διάφορα κυρίως πολιτιστικά ιδρύματα είτε δ) από μεμονωμένους ιδιώτες ή από συνδυασμό ορισμένων προαναφερθέντων παραγόντων, κυρίως ανάλογα με τη θεματολογία του βιβλίου. Επίσης τα βιβλία αυτά δεν επιφέρουν έσοδα στα ΓΑΚ καθώς διατίθενται δωρεάν στον κάθε ενδιαφερόμενο. Τέλος αρκετά από τα βιβλία έχουν επανεκδοθεί λόγω της μεγάλης ζήτησης από το επισκεπτικό κοινό.

Μία άλλη δράση την οποία έχει αναπτύξει η αρχειακή υπηρεσία είναι η διεξαγωγή εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Τα προγράμματα αυτά απευθύνονται τόσο σε παιδιά /εφήβους όσο και ενήλικες. Ο σκοπός τους είναι διττός άλλα αλληλοσυνδεόμενος. Ένας στόχος είναι το κοινό να έλθει σε επαφή με τα φυσικά αρχεία και με αυτόν τον τρόπο να κατανοήσουν την σπουδαιότητα τόσο των ίδιων των αρχείων όσο και του επαγγέλματος τους αρχειονόμου. Δεύτερος στόχος είναι μέσω της παραπάνω επαφής να γίνουν γνωστά κάποια κομμάτια της ιστορίας της Καλαμάτας και γενικότερα της Μεσσηνίας που μέχρι τώρα μπορεί να μην ήταν ιδιαίτερα γνωστά, όπως η ύπαρξη Αρμενίων προσφύγων στην περιοχή της Καλαμάτας

Στα πλαίσια της εξωστρέφειας μπορεί να αναφερθεί και η ύπαρξη των ΓΑΚ στον ψηφιακό χώρο. Αρχικά τα ΓΑΚ Μεσσηνίας διαθέτουν ιστοσελίδες, η οποία δίνει τις βασικές πληροφορίες αναφορικά με την λειτουργία τους, δηλαδή τις μέρες και το ωράριο λειτουργίας καθώς και την διεύθυνση. Στην ιστοσελίδα παρέχονται

πληροφορίες για την ίδρυση, την εξέλιξη και τη στέγαση της υπηρεσίας, πληροφορίες για το υλικό που διαθέτουν τα ΓΑΚ άλλα και πληροφορίες για όλες τις δράσεις που προαναφέρθηκαν. Η διαχείριση αυτής της ιστοσελίδας δεν πραγματοποιείται από τα ΓΑΚ Μεσσηνίας άλλα από την κεντρική υπηρεσία των ΓΑΚ που βρίσκεται στην Αθήνα, χωρίς το προσωπικό των ΓΑΚ Μεσσηνίας να έχει πρόσβαση σε αυτό. Η συντήρηση και η ανατροφοδότηση της ιστοσελίδας από τα κεντρικά ΓΑΚ είναι ελλιπή έως μηδαμινή με αποτέλεσμα να μην ανανεώνεται με νέες πληροφορίες άλλα και να μην καθίσταται δυνατή η πρόσβαση σε ορισμένα τμήματα της. Τον Μάρτιο του 2024 δημιουργήθηκε η επίσημη ιστοσελίδα τους στο Facebook. Στη σελίδα αυτή παρουσιάζεται φωτογραφικό υλικό από τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στα ΓΑΚ, άρθρα για τα αρχεία και το έργο των ΓΑΚ, όπως το πρόσφατο άρθρο του Νικολάου Βατόπουλου, για την καινούρια έκδοση των ΓΑΚ Μεσσηνίας που αφορά τα ξενοδοχεία στην Καλαμάτα κατά την διάρκεια της προπολεμικής περιόδου. Στο μεγαλύτερο μέρος της σελίδας εντοπίζεται υλικό των ΓΑΚ, το οποίο λειτουργεί σαν αφιέρωμα. Για παράδειγμα το υλικό που δημοσιεύεται σχετίζεται με ένα συγκεκριμένο θέμα ή μέρα, όπως κάποια γιορτή ή με γεγονότα από τις σύγχρονες κοινωνικές εξελίξεις. Παραδείγματος χάριν τον Δεκαπενταύγουστο, έγινε δημοσίευση από τον εορτασμό της ημέρα κατά το 1960 στην Ιερά Μονή της Δήμιοβας. Στις αρχές του καλοκαιριού έγινε μια δημοσίευση που αφορούσε τα θερινά σινεμά. Καθώς στην Καλαμάτα λειτουργούν ακόμα θερινά σινεμά μέσω της δημοσίευσης έγινε μια αναδρομή στα θερινά σινεμά της πόλης (με φωτογραφίες της εποχής). Το φωτογραφικό υλικό που παρατίθεται αφορά την περίπου περίοδο 1958-1973, ενώ ένας από τους κινηματογράφους που αναφέρονται βρίσκεται ακόμα σε λειτουργία σε κεντρικό σημείο της πόλης της Καλαμάτας. Όλη η αναδρομή αυτή που πραγματοποιείται απαιτεί πρώτα από όλα να γίνει έρευνα, επιλογή υλικού άλλα και σύνταξη ενός μικρού αλλά μεστόυ νοήματος κειμένου το οποίο δεν θα γίνεται κουραστικό για τον αναγνώστη. Τις εργασίες αυτές πραγματοποιεί και σε αυτή την περίπτωση η διευθύντρια των ΓΑΚ, η οποία είναι και διαχειρίστρια της σελίδας.

Όσον αφορά την πρόσβαση στο υλικό, το αρχείο είναι προσβάσιμο τόσο στον φυσικό του χώρο, όπου επιτρέπεται και η φωτογράφιση της πλειοψηφίας του υλικού. Σε περιπτώσεις που δεν είναι δυνατή η φυσική πρόσβαση στο χώρο τα ΓΑΚ

αποστέλλουν το υλικό που έχει ζητηθεί από τον/τους ενδιαφερόμενους μέσω email. Το υλικό που ζητείται εντοπίζεται αρχικά στα αρχειοστάσια, σκανάρεται και αποστέλλεται στον ενδιαφερόμενο .

Μικρός αριθμός από τα αρχεία είναι διαθέσιμα και σε ψηφιακή μορφή μέσω της σελίδας που έχει αναπτύξει η κεντρική υπηρεσία των ΓΑΚ, Αρχαιομνήμων. Ενώ αναμένεται σταδιακά να ψηφιοποιηθούν όλα τα αρχεία των ΓΑΚ Καλαμάτας μέσω του έργου που διεξάγουν τα ΓΑΚ για την ψηφιοποίηση όλου του υλικού τους.

Εν συνεχεία θα πραγματοποιηθεί παρουσίαση ενός εκ των αρχείων των ΓΑΚ Μεσσηνίας . Πρόκειται για το αρχείο των προσφυγικών συνοικισμών Καλαμάτας-Μεσσήνης. Οι λόγοι που επιλέχθηκε το συγκεκριμένο αρχείο είναι αρκετοί. Αρχικά, είναι η σημαντικότητα του ίδιου του αρχείου, οι πληροφορίες καθώς και η ποικιλομορφία του υλικού που φέρει. Το αρχείο υπάγεται στη Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας, αποτελείται από πενήντα δύο φακέλους και οι ακραίες χρονολογίες του εκτείνονται από το 1926 έως το 1997.

Όσον αφορά το υλικό σε μεγάλο βαθμό συναντώνται παραχωρητήρια. Τα παραχωρητήρια αφορούσαν στη παραχώρηση γης έτσι ώστε οι προσφυγές να στεγαστούν και να βιοποριστούν. Το παραχωρητήριο βεβαίωνε ότι μια συγκεκριμένη έκταση άνηκε σε κάποιον συγκεκριμένο πρόσφυγα. Σε σημερινά δεδομένα τα παραχωρητήρια μπορούν να αντιστοιχιστούν με το συμβόλαιο αγοράς ενός σπιτιού ή μιας έκτασης. Οι πρώτοι φάκελοι του αρχείου περιλαμβάνουν τα Οριστικά Παραχωρητήρια με τα συνοδευτικά τους έγγραφα. Τα συνοδευτικά αυτά έγγραφα είναι η αίτηση που υπέβαλλε ο εκάστοτε πρόσφυγας για την παραχώρηση γης, έντυπο οικογενειακής κατάστασης, πιστοποιητικό για την καταγωγή του πρόσφυγα (εκδιδόταν από τον εκάστοτε προσφυγικό σύλλογο), βεβαίωση που πιστοποιούσε ότι ο συγκεκριμένος πρόσφυγας ζούσε σε κάποιο συνοικισμό της Μεσσηνίας και τέλος το πιστοποιητικό ότι ο εκάστοτε πρόσφυγας δεν ήταν κάτοχος γης .

Τα επόμενα κομμάτια του αρχείου αφορούν α) καταλόγους των προσφυγικών συνοικισμών του Νομού Μεσσηνίας, β)Ευρετήριο Αστών Προσφύγων του Νομού Μεσσηνίας γ) τοπογραφικά διαγράμματα προσφυγικών συνοικισμών, τα τοπογραφικά αυτά αφορούν τις περιοχές Άγιος Ιωάννης Αβραμίου, Άγιος

Κωνσταντίνος, Ανάληψη, Κορδία, Ανατολική Παραλία, Αγία Τριάδα, Πλεύνα, Νησάκι και τέλος της Μεσσήνης.

Εν συνεχεία, στο αρχείο εντοπίζονται α) Πίνακες και Δελτία Απογραφής που αφορούν τα παραπήγματα, τα οικήματα, τα οικόπεδα καθώς και τους οικιστές των οικοπέδων. Β) Δικαιολογητικά πληγέντων του πολέμου προσφύγων μόνο της περιοχής της Αναλήψεως καθώς και εκκρεμότητες θαλασσοπληκτων του συγκεκριμένου συνοικισμού. Γ) Πίνακες κτηματολογικού περιεχομένου σχετικά με τους προσφυγικούς συνοικισμούς καθώς και δ) περιπτώσεις χρηματοδότησης προσφύγων που βρίσκονταν σε εκκρεμότητα, εγκύκλιοι σχετικές με την απαλλαγή χρεών των προσφύγων, αποδείξεις από την Αγροτική Τράπεζα που αφορούσαν την εξόφληση δόσεων. Ε) Εγκύκλιοι σχετικές με την περίθαλψη των προσφύγων αλλά και με την νομοθεσία που προβλεπόταν σχετικά με την περίθαλψη των προσφύγων. Τέλος, στ) στο αρχείο εντοπίζεται αλληλογραφία γενικής θεματολογίας των προσφυγικών συνοικισμών.

Επιμέρους υλικό που εντοπίζεται στο αρχείο είναι σχέδια που αφορούν την διάταξη των προσφυγικών συνοικισμών, αλλά και σχέδια των διαφορετικών τύπων των προσφυγικών συνοικισμών. Πλούσιο φωτογραφικό υλικό στο οποίο αποτυπώνεται η καθημερινότητα, οι συνθήκες διαβίωσης καθώς και ο τρόπος ζωής των προσφύγων. Αποκόμματα ή φύλλα τοπικών εφημερίδων τα οποία έθιγαν το ζήτημα των προσφύγων.

Βιβλίο στο οποίο είναι καταγεγραμμένα όλα τα αναγνωρισμένα (από το Πρωτοδικείο Καλαμάτας) Σωματεία καθώς και Σύλλογοι -κυρίως αθλητικοί- που ιδρύθηκαν από τους πρόσφυγες κατά το χρονικό διάστημα 1914-1945. Το βιβλίο αυτό δίνει πληροφορίες σχετικά με τα ονόματα των σωματείων, το έτος ίδρυσης αλλά και παύσης της λειτουργίας τους καθώς και τον σκοπό για τον οποίο είχαν δημιουργηθεί. Το εν λόγω βιβλίο αποτελεί σημαντικό τεκμήριο λόγω του ότι προσφέρει πληροφορίες που αφορούν την γενικότερη ενασχόληση των προσφύγων πέρα από την διαβίωση και τη στέγαση. Ενδεικτικά μπορούν να αναφερθούν όσον αφορά τα σωματεία α) η Προσφυγική Ένωση Καλαμών β) ο Συνοικιακός Σύλλογος Δυτικής Παραλίας Καλαμών καθώς και γ) ο Α Σύλλογος Νεοχωριτών Τρωάδος “Δήμητρα”. Όσον αφορά τους αθλητικούς συλλόγους α) Αθλητικός Ποδοσφαιρικός Σύλλογος “Ένωσις Κωνσταντινουπόλεως Καλαμών”.

Κεφάλαιο 5:

5.1 Επίλογος:

Συμπερασματικά, η παρούσα πτυχιακή εργασία προσφέρει μια εις βάθος μελέτη του υποκαταστήματος των Γενικών Αρχείων του Κράτους στην περιοχή της Μεσσηνίας, συνδυάζοντας θεωρητική και πρακτική ανάλυση. Μέσω της μελέτης των μεθόδων αναζήτησης και οργάνωσης των αρχειακών δεδομένων, καθώς και της επίσκεψης στην υπηρεσία, αναδείχθηκαν οι κρίσιμες πτυχές που συνθέτουν τη λειτουργία αυτής της αρχειακής υπηρεσίας.

Η θεωρητική ανάλυση υπογραμμίζει τη σημασία της διαφύλαξης και της διάθεσης των αρχειακών πληροφοριών στο κοινό, ενώ η πρακτική εμπειρία προσφέρει μια ζωντανή εικόνα των καθημερινών προκλήσεων και των πόρων που διαθέτει η υπηρεσία. Αυτή η συνδυαστική προσέγγιση ενισχύει την κατανόηση της αξίας που έχουν τα Γενικά Αρχεία του Κράτους για την κοινωνία, καθώς και τη συμβολή τους στη διατήρηση της ιστορίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.

Η ολοκλήρωση αυτής της εργασίας δεν είναι μόνο ένα ακαδημαϊκό επίτευγμα, αλλά και μια προσωπική εμπειρία που διεύρυνε τους ορίζοντές μου και ενίσχυσε την εκτίμησή μου για τη σημασία της αρχειακής διαχείρισης. Ελπίζω ότι τα ευρήματα και οι παρατηρήσεις που καταγράφονται σε αυτή την εργασία θα συμβάλουν στην περαιτέρω διερεύνηση και κατανόηση του ρόλου των Γενικών Αρχείων στην κοινωνία μας.

5.2 Συμπεράσματα:

Στα συμπεράσματα της παρούσας πτυχιακής εργασίας, μπορεί να αναδειχθούν οι εξής βασικές πτυχές:

1. **Σημασία των Γενικών Αρχείων:** Η μελέτη των Γενικών Αρχείων του Κράτους στην περιοχή της Μεσσηνίας αποδεικνύει την καίριας σημασίας τους για την καταγραφή και διατήρηση της ιστορίας της περιοχής. Η λειτουργία τους συμβάλλει στην προστασία και διάθεση πληροφοριών που είναι κρίσιμες για την κατανόηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

2. **Θεωρητική Ανάλυση:** Μέσω της θεωρητικής ανάλυσης, αναδείχθηκε η ποικιλία μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την ανακάλυψη και οργάνωση των αρχειακών δεδομένων. Η καλή οργάνωση και η συστηματική προσέγγιση στην αρχειοθέτηση είναι καθοριστικές για την εύκολη πρόσβαση και χρήση των αρχείων από το κοινό.

3. **Πρακτική Εμπειρία:** Η πρακτική εμπειρία που αποκτήθηκε από την επίσκεψη στο υποκατάστημα προσέφερε μια πολύτιμη εικόνα για την καθημερινή λειτουργία της υπηρεσίας. Μέσα από άμεσες παρατηρήσεις, κατανοήθηκαν οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι υπεύθυνοι στην διαχείριση του αρχειακού υλικού, καθώς και οι πόροι που απαιτούνται για την αποτελεσματική λειτουργία της υπηρεσίας.

4. **Σχέση με την Κοινωνία:** Η δουλειά αυτή υπογραμμίζει τη σημασία της συνεργασίας με την τοπική κοινωνία και τους φορείς, προκειμένου να προωθηθεί η χρήση των αρχείων και να ενισχυθεί η δημόσια εκπαίδευση και ενημέρωση γύρω από την πολιτιστική κληρονομιά.

5. **Μελλοντικές Προοπτικές:** Τέλος, η εργασία αφήνει ανοικτές προοπτικές για μελλοντική έρευνα και μελέτη, προτείνοντας τη συνέχιση της συνεργασίας με τις αρχειακές υπηρεσίες και την εκμετάλλευση των ευρημάτων τους για την ανάδειξη της ιστορίας της Μεσσηνίας.

Συνολικά, η πτυχιακή εργασία καταδεικνύει την αναγκαιότητα και την αξία των Γενικών Αρχείων του Κράτους, τόσο για την ακαδημαϊκή κοινότητα όσο και για την ευρύτερη κοινωνία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΓΑΚ Αρχεία Νομού Μεσσηνίας Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (2024, Αύγουστος 11).
- Ανακτήθηκε από <http://gak.mes.sch.gr/Actvt/actvt-00.htm>